

Výroční zpráva

2022

Česká společnost ornitologická (ČSO) je spolkem sdružujícím profesionály i amatéry zabývající se ochranou a výzkumem ptáků, pozorovatele ptactva a milovníky přírody. Ke konci roku 2022 měla 6 805 členů. ČSO usiluje o svět, kde žijí lidé a ptáci v harmonii, kde lidé s pokorou obdivují přírodu, snaží se jí porozumět a využívají ji udržitelně pro sebe, pro ptáky i ostatní organismy. ČSO zkoumá a chrání ptáky, jejich prostředí a přírodu jako celek a svou činností k tomu motivuje i širokou veřejnost. ČSO prosazuje ochranu přírody založenou na vědeckých poznatcích a pomáhá rozvoji ornitologie i ochrany ptáků bez ohledu na politické hranice. ČSO je partnerem BirdLife International v Česku. ČSO je členem Zeleného kruhu, Koalice za snadné dárcovství, Koalice proti palmovému oleji, European Citizen Science Association a Spolku pro Tovačovská jezera.

BirdLife International je největší světové sdružení nevládních organizací zaměřených na ochranu ptáků a přírody. Cílem BirdLife je předejít vyhynutí kteréhokoli ptačího druhu; zachovat, případně zlepšit stav ptačích populací; chránit, případně zlepšit stav a zvětšit rozlohu lokalit důležitých pro ptáky; prostřednictvím ptáků chránit přírodní rozmanitost a zlepšit tak kvalitu života lidí.

BirdLife v roce 2022 oslavil 100 let od založení

V roce 2022 uplynulo sto let od doby, kdy malá skupina lidí, spojených vášní pro ptáky, založila Mezinárodní radu pro ochranu ptáků (ICBP), která se v roce 1993 transformovala v BirdLife International. Dnes má národní partnery ve 119 zemích, s celkovým počtem členů a příznivců přesahujícím 13 milionů lidí společně pracujících na ochraně ptáků a jejich stanovišť. Svým jedinečným přístupem „local to global“ (od místních opatření po celosvětová) dokážeme dlouhodobě chránit přírodu ve prospěch ptáků i lidí.

Také Česká společnost ornitologická je od roku 1994 národním partnerem za Česko. ČSO v roce 2022 oslavila 96 let od založení. Tehdejší Československou ornithologickou společnost založily 5. dubna 1926 vážené osobnosti univerzitního a kulturního života Československé republiky jako spolek pro zkoumání a ochranu ptáků, ale i k šíření povědomí o jejich životě. Tím zůstává ČSO dosud.

OBSAH

2	STRUKTURA
5	SLOVO ŘEDITELE
6	OBNOVA PŘÍRODY
8	OCHRANA
12	VÝZKUM
14	LIDÉ
16	PTAČÍ PARKY
18	VZDĚLÁVÁNÍ A AKCE
20	PUBLIKACE
22	KOMUNIKACE
24	POBOČNÉ SPOLKY
28	PRACOVNÍ SKUPINY
32	JAK HOSPODAŘÍME
42	PŘÍLOHA K VÝROČNÍ ZPRÁVĚ

STRUKTURA

Nejvyšším orgánem České společnosti ornitologické je členská schůze, která se pravidelně schází minimálně jednou ročně. V době mezi schůzemi řídí činnost ČSO výbor, volený členskou základnou. Praktickou činnost ČSO zabezpečuje kancelář se sídlem na pražském Smíchově. Její činnost řídí ředitel, který je odpovědný výboru.

Závěr roku 2022 poznamenala v ČSO smutná událost – 14. listopadu zemřel po půlroční nemoci **Jiří Flousek**, dlouholetý člen výboru ČSO a od roku 2010 předseda.

VÝBOR v roce 2022: Jiří Flousek (předseda – do 14. 11.), Tomáš Pospíšil (místopředseda, od 5. 10. jednatel), Peter Adamík, Tomáš Bělka, Barbora Kaminiecká, Vojtěch Kodet, Martin Pudil, Kateřina Ševčíková, Vlasta Škorpíková

KONTROLNÍ KOMISE: Jan Buček, Petra Málková, Vojtěch Stejskal

ŘEDITEL KANCELÁŘE ČSO: Zdeněk Vermouzek

KANCELÁŘ ČSO

Foto z výjezdů kanceláře ČSO do Rychlebských hor a na Mnišské louky.

ODDĚLENÍ MONITORINGU A VÝZKUMU

Alena Klvaňová, vedoucí oddělení a Celoevropského monitoringu běžných druhů ptáků (PECBMS), šéfredaktorka Ptačího světa

Ondřej Belfín, koordinátor občanské vědy

Anna Gamero, vědecká pracovnice PECBMS (externě)

Alena Jechumtál Skálová, koordinátorka občanské vědy

Javier Rivas Salvador, datový specialista (externě)

Eva Šilarová, koordinátorka PECBMS

Jana Škorpilová, technická asistentka PECBMS

Petr Voříšek, odborný pracovník PECBMS, manažer kanceláře European Bird Census Council (EBCC)

ODDĚLENÍ OCHRANY PTÁKŮ

Martin Bacílek, vedoucí oddělení (od dubna)

Jiří Hes, terénní pracovník projektu „Zachraňme sýčka“ (od dubna do června)

Klára Hlubocká + pracovní psi Viky a Irbis, terénní jednotka projektu PannonEagle Life

Zuzana Holubová, terénní pracovnice projektu „Zachraňme sýčka“ (od srpna)

Michaela Kadavá, projektová asistentka pro zemědělství (od března)

Břeněk Michálek, správce ptačích parků

Karolina Mikšlová (do března), pracovnice pro ochranu ptáků zemědělské krajiny

Martin Šálek, ochrana sýčků

Evžen Tošenovský, ochrana synantropních druhů

Lukáš Viktora, druhová ochrana, konflikty ptáci vs. člověk

Ondřej Volf, správní řízení a řízení monitoringu ptačích oblastí (externě)

Václav Zámečník, odborník na ochranu ptáků zemědělské krajiny

ODDĚLENÍ PRÁCE S VEŘEJNOSTÍ

Lucie Hošková, vedoucí oddělení, fundraiserka, zástupkyně ředitele

Gabriela Dobruská, vzdělávání

Dita Hořáková, členský servis

Ludmila Korešová, komunikace (od listopadu)

Kateřina Rohová, komunikace (od dubna do června)

Irena Seibertová, asistentka fundraisingu

Věra Sychrová, propagace, komunikace s médii

Iva Šašková, členský servis

Eliška Valinová, fundraising pro individuální dárcovství (od května)

ODDĚLENÍ PROVOZU KANCELÁŘE

Marian Koreček, vedoucí oddělení, ekonom

Tomáš Fídmuc, e-shop (od září)

Zbyněk Janoška, programátor

Jana Kantorová, e-shop, administrativa (do června)

Alena Matýsková, účetní (externě)

Renata Perglová, finanční asistentka

Eva Pleskotová, provoz kanceláře

Katarína Slabeyová, e-shop, exkurze, správa webu

SLOVO ŘEDITELE

Vážení čtenáři, členové, příznivci a partneři ČSO!

Je za námi rok 2022. Je za námi rok, kdy jsme se začali vracet k volnějšímu životu po několika covidových letech, kdy rostoucí inflace přinesla nové výzvy pro celou společnost a kdy ruský útok na Ukrajinu změnil mnoho priorit a zdánlivě neměnných přístupů. Je za námi rok, kdy Evropská komise představila úplně první návrh na zákonnou povinnost k obnově přírody a kdy jsme za českého předsednictví Radě Evropy přispívali k nalezení jeho akceptovatelné podoby.

Ve vztahu k České společnosti ornitologické stojí za zvláštní zmínku tři skutečnosti, které vyčnívají z pravidelného fungování, jak je popsáno v této výroční zprávě. První je uskutečnění (odložené) celostátní ornitologické konference s bezprecedentní účastí přesahující tři stovky osob, druhou je schválení a veřejné představení ambiciózního plánu na rozvoj ptačích parků v následujících dvaceti letech. A třetí, smutnou událostí, je náhlá nemoc a úmrtí předsedy Jiřího Flouska. V historii ČSO je jen málo lidí, kteří se o rozvoj naší organizace zasloužili podobným způsobem. I výroční zprávu za rok 2022 můžeme chápat jako hold této výjimečné osobnosti, pod jejímž vedením prošla ČSO nebývalým rozvojem.

Než se ponoříte do obsáhlého přehledu činnosti, dovoluji mi poděkovat vám všem, kdo jste dosažení prezentovaných výsledků umožnili svým členstvím, podporou, radou nebo dobrovolnou i profesionální prací. Přeji vám příjemné čtení – a radost z ptáků okolo nás!

Zdeněk Vermouzek
ředitel kanceláře
České společnosti ornitologické

OBNOVA PŘÍRODY

K zastavení krize biodiverzity a klimatu už nestačí přírodu pouze chránit, ale je potřeba ji aktivně obnovovat. Taková je myšlenka nařízení Evropské unie **Nature Restoration Law**, jehož návrh zveřejnila Evropská komise 22. června. V roce 2022 bylo téma Nature Restoration Law pro nás prioritní a prolínalo se mnoha činnostmi ČSO. Od zveřejnění strategie rozvoje ptačích parků, přes zemědělské aktivity, výzkum až po spolupořádání celoevropské konference na téma obnovy přírody.

Projednávání nařízení připadlo do doby českého předsednictví v Radě Evropské unie v roce 2022. I proto jsme se chopili příležitosti a uspořádali jsme dvě akce, pomocí kterých jsme Nature Restoration Law dostali do veřejného prostoru.

Tisková konference v ptačím parku

Ministryni životního prostředí Anně Hubáčkové jsme nabídli, že díky zkušenostem s obnovou přírody v ptačích parcích můžeme pomoci s procesem a implementací nařízení. V ptačím parku Kosteliska jsme v červenci ministryni a europoslance Alexandra Vondru seznámili s tím, jak v ČSO obnovujeme přírodu a zároveň jsme veřejnosti a novinářům představili strategii rozvoje ptačích parků.

V ní jsme si vytyčili cíl mít do roku 2042 v každém kraji republiky alespoň jeden ptačí park. Přečtěte si více o strategii na str. 16.

Mezinárodní konference v Praze

Pod záštitou ministryně Hubáčkové a za podpory českého předsednictví v Radě Evropské unie jsme v říjnu s WWF a BirdLife Europe zorganizovali v Národním muzeu v Praze mezinárodní konferenci na téma Nature Restoration Law.

Zúčastnila se více než stovka odborníků z Česka i z Evropy. Další stovky lidí pak zhlédly přímý přenos konference či její záznam. Ten je k dispozici na birdlife.cz/NatResConf.

Zdeněk Vermouzek
ředitel ČSO

„Nature Restoration Law je obrovskou příležitostí, aby se viditelné úspěchy ptačích parků ČSO a dalších obnovních projektů mohly rozšířit na mnohem větší území.“

Nature Restoration Law

Jde o prozatím nejdůležitější evropský právní předpis v ochraně přírody 21. století. Zároveň se řadí mezi tři nejvýznamnější evropské nástroje v ochraně přírody – vedle Směrnice o ptácích (1979) a Směrnice o stanovištích (1992).

Tisková konference na Kosteliskách 18. července 2022. Zleva: ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek, europoslanec Alexandr Vondra, místopředseda ČSO Tomáš Pospíšil, ministryně životního prostředí Anna Hubáčková, podnikatel v oblasti realit Prokop Svoboda, správce ptačího parku Kosteliska Gašpar Čamlík.

Výzkum a ptačí indikátory

K měření a vyhodnocení toho, jak se obnova jednotlivým státům bude dařit, slouží národní indikátory běžných druhů ptáků. Tedy údaje o tom, jak se v průběhu času daří druhům běžně hnízdícím na polích, loukách a v lesích. Ptáci jsou totiž skvělými ukazateli toho, v jaké kondici je krajina. A nyní víme, že ve velmi špatné. Od roku 1980 jsme v Evropě přišli o alarmujících 60 % ptáků zemědělské krajiny. Nature Restoration Law proto v návrhu zahrnuje povinnosti členských států zastavit pokles polních ptáků měřený ptačím indikátorem. Návrh počítá také s indikátorem lesních druhů ptáků.

Jeden z panelů konference k Nature Restoration Law v Nové budově Národního muzea v Praze 12. října 2022. Zleva: Carolyn Jewell z Heidelberg Materials, Janica Borg z Evropské agentury pro životní prostředí, Alena Klvaňová z ČSO a moderátor Jan Dušek.

Šance pro evropskou přírodu

Nature Restoration Law je příslibem, že se krizi biodiverzity a klimatu může podařit zvrátit. Nařízení ale musí být dostatečně silné a ambiciózní. Evropská komise navrhla např. obnovu ekosystémů na 20 % suchozemských i vodních ploch EU do roku 2030 a obnovu říčních toků a niv do přirozené podoby, aby jich do roku 2030 nejméně 25 000 kilometrů teklo zcela volně.

V roce 2022 zákon projednávaly a diskutovaly členské státy. V roce 2023 bude následovat celý schvalovací proces včetně Evropského parlamentu.

OCHRANA

Česká společnost ornitologická **chrání ptáky a jejich prostředí**, a to jak dlouhodobě a systematicky prostřednictvím programů a projektů, tak i v případech, kdy je třeba jednat okamžitě a ochránit ptáky a jejich lokality před likvidací nebo přímou hrozbou. ČSO se věnuje jak ochraně ohrožených a vzácných druhů, tak i ochraně běžných druhů ptáků.

Rok 2022 byl pro ČSO v oblasti ochranných úspěchů průlomový v několika ohledech. Pojdme se podívat na několik příkladů.

Druhý odsouzený travič dravců

I nyní, ve 21. století, lidé cíleně pronásledují ptáky a páchají tzv. ptačí kriminalitu, tedy ilegální lov a obchod, vybírání hnízd a pokládání otrávených návnad. Od roku 2000 sledujeme pronásledování ptáků v programu Volná křídla. Od roku 2017 využíváme při vyhledávání otrávených návnad a jejich obětí i **speciálně cvičené psy v projektu PannonEagle Life**. Na řešení jednotlivých případů spolupracujeme s Policií ČR, Českou inspekci životního prostředí a s dalšími odpovědnými úřady.

V roce 2022 si psí jednotka ČSO pod vedením psodvky Kláry Hlubocké připsala velký úspěch, když přispěla k dopadení muže, který v Milovicích na

Břeclavsku dlouhodobě trávil volně žijící živočichy včetně ohrožených luňáků červených.

Psí jednotka během několika výjezdů dohledala otrávené živočichy v terénu a po patnácti měsících policejní práce také asistovala u domovní prohlídky u podezřelého, kde našla zakázaný nervový jed karbofuran a návnady.

Třiasedmdesátiletý myslivec a chovatel drůbeže a holubů se k trávení neprodleně přiznal. Policejní usnesení, a následně i rozsudek, uvedly, že muž dvěma luňákům červeným, dvěma liškám a třem kunám „*způsobil usmrcení způsobem přivozujícím nepřiměřenou bolest a utrpení*“. Muži hrozilo až šest let ve vězení. Soudkyně Okresního soudu v Břeclavi mu 13. října 2022 vyměřila **tři roky podmíněně s odkladem na tři roky**. Muž také přišel o zbrojní průkaz a všechny své zbraně.

Co dělat v terénu při podezření na trávení?

Přečtěte si příručku a další informace na birdlife.cz/otravy-dravcu.

Aby se podařilo dopadnout další traviče, je potřeba i pomoc veřejnosti. Pokud k trávení dojde ve vašem okolí a máte informace, které by mohly k usvědčení traviče pomoci, podejte svědectví na policii.

Karbofuran je smrtelně nebezpečný pro vše živé!

Pes Victory a fena Irbis jsou jedinými psy v Česku, kteří jsou speciálně vycvičení, aby dokázali v terénu vyhledat návnady s karbofuranem a zvířata, která se jimi otrávila.

Kromě otrav také chytání do želez

Psí jednotka dopadením traviče navázala na rok 2021, kdy byl v Česku i díky práci ČSO odsouzen travič dravců vůbec poprvé. Počet otrávených dravců v Česku nicméně významně neklesá. V roce 2022 jsme zaznamenali a zdokumentovali 36 otrávených ptáků, většinou karbofuranem. Zaevidovali jsme i další případy ptačí kriminality jako zastřelení a po dlouhé době také chycení do želez, a to hned na několika místech. Kriminalisté si v roce 2022 od ČSO převzali 20 případů.

V projektu PannonEagle Life jsme měli i dobré zprávy. Jedním z cílových druhů projektu je vzácný orel královský (*Aquila heliaca*). Jeho populace se v roce 2022 rozrostla o devatenáct mláďat. Je to nejvíc od roku 1998, kdy v Česku začal hnízdit. Zatímco v předcházejících sezonách hnízdili orli královští výhradně na jižní Moravě, v roce 2022 poprvé zahnízdili mimo tuto oblast, na střední Moravě a v jižních Čechách, a úspěšně tedy osidlují nová území. Přestože je orel královský jedním z nejvzácnějších dravců u nás, stále tu není zařazen mezi zvláště chráněné druhy.

Člověk versus pták? Jde to i jinak

Lidé se dostávají do konfliktu s ptáky neustále, i když někdy neúmyslně. Ptáci hynou přičiněním lidí den co den a ČSO se snaží na tyto problémy upozorňovat a aktivně přispívat k jejich řešení různými aktivitami – prací v terénu, spoluprací se státní správou, propagací, pořádáním seminářů, školení a přednášek pro odborníky i veřejnost a dalšími osvětovými a vzdělávacími aktivitami.

OCHRANA

Martin Bacílek
vedoucí oddělení ochrany ptáků

„Ochrana ubývajících druhů ptáků a jejich vhodného prostředí se dnes ukazuje jako jedna z klíčových činností. Na jedné straně podporujeme hnízdní populace, snažíme se snížit negativní vlivy člověka, upozorňujeme na nebezpečí a připravujeme podklady pro změny. Na druhé straně bude důležitá, zejména u polních ptáků, obnova zemědělské krajiny. To se neobejde bez zapojení široké veřejnosti, zemědělců, vlastníků půdy i nemovitostí, samosprávy i zodpovědných ministerstev. I když je to běh na dlouhou trať, velmi mě těší, co se v této oblasti ČSO daří dělat.“

Sklo jako zabiják ptáků

Dlouhodobě upozorňujeme na to, že prosklené a zrcadlící plochy ve městech jsou pro ptáky smrtelně nebezpečné. Ročně po nárazu do skla v Česku zahyne odhadem milion ptáků. V roce 2022 vznikl ze spolupráce ČSO a AOPK ČR průlomový dokument pro ochranu ptáků ve městech. Standard *Opatření v rámci prevence kolizí ptáků s transparentními a reflexními materiály* nabízí řešení pro budovy, aby jejich prosklené plochy nebyly nebezpečné pro ptáky. Dokument, schválený 1. prosince 2022, je vyvrcholením dlouhodobého úsilí ČSO, aby stavby v Česku byly pro ptáky bezpečnější. Více na birdlife.cz/ptaci-a-skla.

V ČSO se dále zaměřujeme na problematiku nadzemního elektrického vedení či stavebních úprav budov, spojených především se zateplováním. Snažíme se také pozitivně ovlivňovat péči o městskou zeleň a zabýváme se posuzováním kácení. Naši odborníci na ochranu ptáků v zástavbě Lukáš Viktora a Evžen Tošenovský pořádají přednášky, semináře a poskytují konzultace a poradenství. Termíny najdete na birdlife.cz/vzdelavani-dospelych.

Chráníme hnízda ptáků na polích a loukách

V terénu ve spolupráci s dobrovolníky aktivně vyhledáváme hnízda čejek chocholatých (foto), motáků lužních a hnízdiště chřástalů polních a **společně se zemědělci zajišťujeme jejich ochranu**. Je potěšitelné, že roste i počet samotných zemědělců, kteří jsou schopni při jarních pracích hnízda čejek najít, sami si je označují a následně objíždějí.

Program Ochrana čejky chocholaté na orné půdě připravili odborníci ČSO a konkrétní hnízdiště je možné chránit jen díky dobrovolným spolupracovníkům, kteří čejčí hnízdiště v terénu mapují.

Akce pro veřejnost

Uspořádali jsme několik akcí pro veřejnost: mapování chřástalů polních, exkurze za motáky lužními a zimní vycházku za koroptvemi polními.

Spolupracujeme se zemědělci

Na více než 10 seminářích a workshopech jsme zemědělcům, odborné i laické veřejnosti představili problematiku ochrany ptáků zemědělské krajiny včetně úzce tematicky zacílených akcí, jako např. jednání se zemědělci v Osoblaze zacílené na představení možností podpory místní populace strnada zahradního prostřednictvím dotačního opatření Biopásy.

V modelovém území na Královéhradecku jsme oslovovali zemědělce, místní samosprávu, myslivce, rybáře, včelaře a veřejnost, abychom společně našli cestu ke zlepšení stavu zemědělské krajiny pro ptáky a biodiverzitu realizací praktických opatření v krajině, např. revitalizací mokřadů nebo výsadbou liniové zeleně v krajině.

Přes 700 bezpečných hnízdišť pro čejky

V roce 2022 jsme provedli revizi půdních bloků zařazených do agro-environmentálně klimatického opatření pro čejku chocholatou. Díky datům dobrovolných mapovatelů se počet vhodných hnízdišť, kde budou moci zemědělci chránit čejky prostřednictvím dotačního opatření na její ochranu, navýšil ze 433 na více než 700. Cílem programu je na nejceněnějších hnízdištích zajistit pro čejku optimální hnízdní podmínky. Rovněž jsme připravili návrh vhodných ploch na ochranu chřástala polního, který následně státní ochrana využila při aktualizaci dotačních opatření pro zemědělce hospodařící na travních porostech. Pozorování hnízdících čejek lze vkládat na web birdlife.cz/cejka.

Špatný rok pro sýčky

V ČSO se zabýváme ochranou jednoho z vlajkových druhů zemědělské krajiny, kterým je sýček obecný. Kdysi hojná sova s desítkami tisíc párů, má aktuálně v Česku jen asi stovku párů. Sýčky chráníme v úzké spolupráci se zemědělci, na jejichž pozemcích vyvěšujeme budky a upravujeme lovecké biotopy. Také zabezpečujeme technické pasti, kde by sýčci mohli uhynout, například nádrže na vodu, větrací šachty, visle stojící roury či fukary na seno, ze kterých se sýčci nedokáží dostat.

Novinkou roku 2022 bylo zahájení spolupráce se správou silnic ve Středočeském a Ústeckém kraji. Zajistili jsme, aby v okolí některých hnízdišť sýčků nebyly okraje frekventovaných silnic obsekávány. Tím se snížilo riziko, že sýčky srazí vozidlo v průběhu hnízdění od května do července, kdy ptáci loví na posečených porostech.

Rok 2022 nebyl pro sýčky dobrý. Spočetli jsme pouze 62 mláďat u 26 párů, což je číslo podobné součtům předchozího roku a ukazuje, že se populaci zatím nedaří výrazně posílit. Kvůli slabé minulé sezoně bylo málo nových samečků, celkem jsme zaznamenali 59 volajících samic oproti 68 předchozí rok. Také nás znepokojilo, že jsme na téměř polovině kontrolovaných hnízd našli neoplozená či zastuzená vajíčka. Na vině může být chladné počasí, ale také příbuzenské páření.

Počet mláďat sýčků:

- 2017: 37
- 2018: 43
- 2019: 66
- 2020: 95
- 2021: 56
- 2022: 62

Sýček je v Česku na pokraji vyhynutí. I proto byl pro něj schválený záchranný program pod záštitou ministerstva životního prostředí s cílem stabilizovat populaci na alespoň tisíc párů.

Zachránit tuto sovu v Česku bude do budoucna velká výzva. Řešením je spolupráce se zemědělci v severozápadních Čechách, kde má sýček hlavní oblast výskytu. Více na birdlife.cz/sycek-obecný.

OCHRANA

Ochrana **ptáků zemědělské krajiny** patří mezi klíčovou ochrannářskou činnost ČSO. Systematicky oslovujeme zemědělce a vlastníky pozemků a pořádáme semináře také pro obce, myslivce, rybáře i včelaře, s nimiž společně zlepšujeme prostředí pro ptáky.

Na národní úrovni jsme nejvíce energie věnovali finalizaci Společné zemědělské politiky, zejména jsme se soustředili na rozšíření a zkvalitnění dotačních nástrojů na ochranu přírody a krajiny. Aktivně jsme se účastnili pracovních skupin vedených ministerstvem zemědělství, při kterých se řešila budoucí podoba zemědělských dotací.

Ve spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi jsme prosadili ekoplatbu za posílení ochrany vody a biodiverzity vytvářením povinných ochranných travinobylinných pásů podél vodních toků nebo prémiovou ekoplatbu, která zemědělce motivuje k posílení ekologické stability krajiny pomocí vyššího podílu neprodukcí ploch. ČSO také byla klíčovým iniciátorem vzniku nového dotačního opatření, tzv. kombinovaných biopásů, které mají jako hlavní cíl podpořit koroptev polní.

Zároveň jsme jednali s politiky a vládou o možnostech efektivnější ochrany zemědělské krajiny a motivovali jsme zemědělce k hospodaření v souladu s přírodou.

Ozýváme se za zdravé zemědělství

V průběhu roku jsme měli několik setkání s odpovědnými úředníky ministerstva zemědělství i životního prostředí včetně ministra zemědělství Zdeňka Nekuly. Spolupracujeme přitom s dalšími neziskovými organizacemi, odborníky a vědci, abychom vystupovali společně a hlas za udržitelné hospodaření byl více slyšet.

Společně jsme tak například v otevřeném dopisu vyzvali ministra zemědělství a ministryni životního prostředí, aby posílili ekologické ambice zemědělských dotací ve Strategickém plánu Společné zemědělské politiky nebo jsme se vymezili proti usnesení poslaneckého Zemědělského výboru, ve kterém požadují po ministru zemědělství, aby se zasadil o odklon od udržitelného hospodaření, například zrušením povinnosti vytvářet mimoprodukční plochy nebo odložením povinnosti snižovat množství používaných pesticidů a hnojiv.

VÝZKUM

Česká společnost ornitologická byla v roce 1926 založena jako vědecká organizace s cílem zkoumat ptáky a jejich populace. I po uplynutí téměř století se tento cíl nezměnil a s hrdostí můžeme říci, že plně **navazujeme na odkaz zakladatelů organizace**. Díky sčítání a monitoringu získáváme informace o rozšíření a početnostech ptáků, a tím i výchozí data nezbytná pro následný výzkum a ochranu.

V **Jednotném programu sčítání ptáků (JPSP)** už od roku 1982 stanovujeme aktuální populační trendy pro **108 ptačích druhů**, a dozvídáme se tak, kteří ptáci v Česku přibývají a ubývají. Díky spolupracovníkům, kteří každoročně dvakrát během jara sčítají ptáky na dvaceti přesně určených bodech, můžeme takřka v přímém přenosu sledovat, **jak se z běžných druhů stávají vzácné a naopak**.

Se svými 41 sčítacími sezónami je JPSP jedním z nejstarších programů systematického monitoringu běžných ptáků v Evropě. **V zemích bývalého východního bloku je vůbec nejstarší**. Na základě dat každoročně vypočítáme indikátor všech běžných druhů ptáků, indikátor lesních ptáků a indikátor vlivu

změny klimatu na ptáky pro ministerstvo životního prostředí a indikátor ptáků zemědělské krajiny pro ministerstvo zemědělství.

Tyto informace využívají vědci při dalších výzkumech a jsou i **nezbytným podkladem pro úspěšnou ochranu přírody**. Mimo jiné jsou trendy vývoje početnosti jedním z kritérií pro zařazování druhů do červených seznamů a vícedruhové indikátory slouží jako základní zdroj informací o přírodě Evropy.

Celý jedenačtyřicetiletý úspěch, desítky vědeckých publikací, indikátory a indexy jednotlivých druhů jsou zásluhou **více než 220 spolupracovníků**, kteří se JPSP za dobu jeho existence účastnili.

Od JPSP k LSD

Přímým nástupcem JPSP je nový monitorovací program **Liniové sčítání druhů (LSD)**. V roce 2022 jsme vkročili do pátého ročníku programu. Díky společnému úsilí můžeme sledovat změny početnosti ptáků v Česku, umožnit kvalifikované odhady velikosti ptačích populací a získat přesné údaje o vazbách ptáků na jednotlivé typy prostředí.

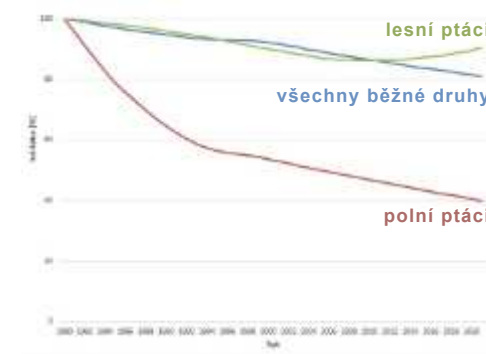
V dubnu 2022 vyšla v časopise *Community Ecology* první vědecká studie, která data z LSD využila. Více o studii najdete v kapitole Publikace na str. 20.

Od roku 2020 sledujeme po čtyři roky na objednávku AOPK ČR stav ptačích druhů v ptačích oblastech na většině území Česka. Terénních prací se účastní několik desítek členů-odborníků.

Kromě programů pro zkušené ornitology získáváme data také z veřejně přístupné Faunistické databáze ČSO *birds.cz*, kam lze vkládat všechna ptačí pozorování bez nutnosti vázat se na konkrétní monitorovací program.

Mezinárodní výzkum

Od roku 2002 ČSO koordinuje **Celoevropský monitoring běžných druhů ptáků (PECBMS)**, který je projektem Evropské rady pro sčítání ptáků (European Bird Census Council; EBCC). Koordinační tým, pracující v oddělení monitoringu a výzkumu ČSO, shromažďuje údaje z existujících sčítacích programů v Evropě a pak na základě těchto dlouhodobých dat o změnách početnosti ptačích druhů počítá nadnárodní, celoevropské druhové indexy a indikátory, odrážející celkový stav životního prostředí.

V roce 2022 jsme publikovali nové indexy změn početnosti běžných evropských druhů ptáků, které jsou volně dostupné na ***pecbms.info***. Podařilo se nám zkrátit dobu od sběru dat v terénu k výpočtu výsledků na jeden rok a získat dostatečně kvalitní údaje o **změnách početnosti 170 druhů z celkem 30 zemí** včetně poprvé zahrnuté Andorry. Ukázalo se, že jsme v Evropě od roku 1980 přišli o 19 % jedinců běžných ptačích druhů. Alarmující je zejména 60% úbytek polních ptáků, jako jsou skřivani, čejky či hrdličky divoké, kteří doplácí na intenzivní zemědělství.

Největší rozdíl oproti minulé verzi vidíme v indikátoru polních ptáků Evropské unie, který se o 8 % vylepšil. Ptáků nám však bohužel nepřibýlo, jen jsme v roce 2022 kvůli brexitu poprvé nezahrnuli údaje z Velké Británie, kde ptáky sčítají nejdéle v Evropě, již od roku 1966. Právě tam proto zachytili nápadné poklesy polních druhů nejdříve a v největší míře. Tento výsledek nám proto připomíná, že je důležité, jakou velikost populace považujeme za výchozí. Polovina zemí EU totiž začala ptáky systematicky sčítat až kolem roku 2000, kdy už byly populace polních druhů vlivem předchozího poklesu o mnoho nižší.

Ptačí indikátory byly v roce 2005 přijaty mezi Strukturální indikátory a indikátory udržitelného vývoje EU, a to jako vůbec první indikátory biodiverzity v historii. Kromě toho jsou využívány i dalšími mezinárodními organizacemi. Indikátor běžných polních ptáků například zveřejňuje Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) zase používá Indikátor běžných druhů ptáků a Forest Europe informuje o stavu lesů a lesního hospodaření v Evropě i na základě Indikátoru lesních ptáků. Údaje z PECBMS jsou také součástí odhadů stavu světové druhové rozmanitosti jako je Living Planet Index (LPI).

V dubnu se ve švýcarském Luzernu konala konference EBCC s podtitulem *Po atlasu: výzvy a příležitosti*, kde jsme uspořádali workshop pro národní koordinátory monitorovacích programů, který navštívilo přes 50 účastníků. Na podzim jsme na mezinárodní konferenci v Bruselu představili Celoevropský monitoring běžných druhů ptáků coby dobrý příklad koordinace sběru dat. Navázali jsme tak spoluprací s evropskými iniciativami EUROPABON a Biodiversa+, které usilují o založení nového centra pro monitoring biodiverzity v EU.

EBCC nově sídlí v Praze

Evropská rada pro sčítání ptáků (EBCC) má od dubna 2022 svou první profesionální kancelář. Vložení důvěry do ČSO a umístění sídla právě do její pražské kanceláře je logickým vyústěním dvacetileté úspěšné spolupráce.

Otevřeli jsme tak novou kapitolu vzájemného partnerství a **prohlubujeme účast ČSO na koordinaci a rozvoji monitoringu** změn početnosti ptačích populací a mapování jejich rozšíření v Evropě. Manažerem kanceláře byl jmenován Petr Voříšek a manažerkou komunikace se stala Alena Klvaňová.

Posláním kanceláře je poskytovat podporu radě EBCC při dosahování jejích cílů. V praxi to znamená, že plní zejména organizační a logistické úkoly, včetně organizace konferencí a specializovaných mezinárodních setkání. Důležitou součástí práce je i komunikace s odbornou i laickou veřejností, správa webu a profilů na sociálních médiích či vydávání elektronického zpravodaje, ale i pomoc při tvorbě odborného časopisu *Bird Census News* a získávání finančních prostředků na prioritní programy EBCC.

LIDÉ, KTERÍ POZORUJÍ PTÁKY

Nezbytnou částí ornitologické ochranné činnosti je **práce s lidmi a pro lidi**. Bez členů, dobrovolníků, dárců, spolupracovníků a občanských vědců bychom nemohli fungovat. Všem děkujeme!

ČSO v roce 2022 oslavila 96 let od založení. Ke konci roku 2022 měla **členská základna 6 805 členů**, o 793 více než koncem roku 2021. Činnost ČSO podpořilo celkovou částkou větší než 10 milionů korun 2 216 dárců z řad členů i nečlenů ČSO. Podrobnosti čtěte na str. 36.

Programy občanské vědy

Široká veřejnost se může zapojit do programů občanské vědy ČSO. Společně pozorujeme ptáky a získáváme důležitá data, ke kterým bychom se bez zapojení veřejnosti nedostali. Navíc jde o skvělý prostředek osvěty a vzdělávání.

Sice jeden z nejmladších, ale už teď nejoblíbenější, je program zimního sčítání ptáků (nejen) na krmítkách **Ptačí hodinka**. Do čtvrtého ročníku 7.–9. ledna se

zapojilo přes 35 tisíc spolupracovníků, kteří poskytli údaje z více než 24 tisíc jednotlivých sčítání. Dohromady jsme pozorovali 707 tisíc ptáků, čímž jsme podruhé v řadě překonali hranici půl milionu spatřených opeřenců v tomto programu.

707 020

ptáků jsme pozorovali během Ptačí hodinky 2022. Stejně jako v uplynulých ročnících byla nejčastěji pozorovaným ptákem **sýkora koňadra**.

Díky dlouhodobému programu občanské vědy Ptačí hodinka lépe porozumíme změnám v populacích přezimujících ptáků. Více o programu na ptacihodinka.cz

Lucie Hošková

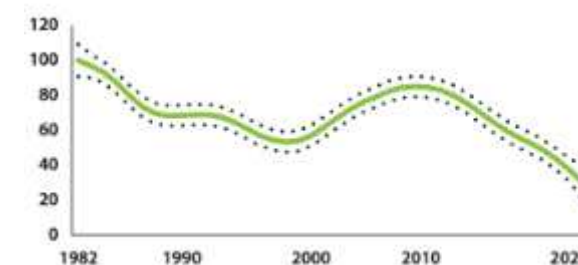
vedoucí oddělení práce s veřejností,
zástupkyně ředitele a fundraiserka

*„V ČSO se řídíme heslem **Společně pro ptáky a pro lidi**, což je motto BirdLife International, jehož je ČSO hrdým národním partnerem. Společně ptáky pozorujeme, obdivujeme, sčítáme, zkoumáme a chráníme. Více než 35 000 účastníků Ptačí hodinky nám dává zpětnou vazbu, že programy ČSO lidi zajímají a dávají jim smysl - což je důležitá motivace pro naši práci.“*

Téma Ptačí hodinky jsme tentokrát úzce propojili se **zvonek zeleným**, kterého jsme krátce ní vyhlásili **ptákem roku 2022**. Udělením titulu jsme přitáhli pozornost na závažnou ptačí nemoc, **trichomonózu**, zvanou též krmítková nákaza. Právě ta je důvodem masivního ubývání tohoto dříve hojného druhu. Za posledních deset let jsme v Česku přišli o dvě třetiny populace zvonků.

U nás jsme první zvony uhynulé na trichomonózu pozorovali v roce 2012. Od té doby jsme zjistili úhyny řady druhů ptáků, vedle zvonků nejčastěji dalších zrnovců, především pěnkav, čížků, dlasků, vrabců, ale i sýkor. Jedině na zvony má ale trichomonóza naprosto drastický dopad.

Vývoj početnosti zvonka zeleného v Česku od roku 1982 do roku 2021. Graf je založen na datech Jednotného programu sčítání ptáků (jpsp.birds.cz). Početní stavy klesají od roku 2010 do současnosti, kdy tvoří pětinu hodnoty z roku 1982.

Pokud přikrmujeme, vždy zodpovědně

V programu zaměřeném na **mapování ptačích chorob** získáváme informace nejenom o krmítkové nákaze, ale i o dalších nemocech jako je usutu, sutonelóza či ptačí chřipka. Trichomonóza je ovšem na pomyslné první příčce. Kromě toho je cílem programu nabízet informace jak o **prevenci chorob**, tak o správném postupu při jejich výskytu. V případě trichomonózy prevence spočívá v **zodpovědném přikrmování**, protože se nejčastěji šíří na krmítkách.

Pozorování nemocných ptáků u krmítka hlase na birdlife.cz/choroby. Pomůžete tak zmapovat rozšíření ptačích nemocí u nás. Abyste zabránili dalšímu šíření nemoci, přerušte přikrmování alespoň na 14 dní a informujte sousedy.

Oblíbení čapí

Jedním z velmi oblíbených programů občanské vědy ČSO jsou **Čapí hnízda**, ve kterém dobrovolníci sledují průběh hnízdění čapů, a to již od roku 2014. V roce 2022 se zapojilo **924 dobrovolníků**, kteří udělali 11 tisíc kontrol hnízd. Těch je v Česku půl druhého tisíce. Na 605 z nich lidé pozorovali 1 687 vzletných mláďat, což je nejvíce v historii devítiletého programu. Více na birdlife.cz/capi.

Další programy občanské vědy ČSO najdete na birdlife.cz/obcanska-veda.

PTAČÍ PARKY

Ve správě ČSO byly ke konci roku 2022 **čtyři ptačí parky**, které fungují díky velkému nasazení správců a dobrovolníků, a také podpoře dárců a příznivců. Můžeme tak vykupovat předjednané pozemky a pečovat o parky v souladu s přírodou a jejími potřebami. Protože se ukazuje, že **obnova přírody má smysl** a nese výsledky, rozhodli jsme se reagovat na současný masivní úbytek biodiverzity a na ptačí parky se zaměřit ještě více. V roce 2022 jsme zveřejnili klíčový dokument pro rozvoj ptačích parků ČSO.

Do roku 2042 chceme mít v každém kraji Česka alespoň jeden ptačí park.

To je hlavní sdělení **Strategie rozvoje ptačích parků ČSO**, kterou jsme zveřejnili 18. července. Chceme tak reagovat na krizi biodiverzity a přidat se k velkému celospolečenskému závazku, jakým je obnova přírody. Ambice máme tedy velké, ale příroda a ptáci to potřebují!

Srdečně děkujeme všem, kteří se zajímají o ptačí parky, podporují je, navštěvují, přikládají ruku k dílu nebo si prostě o nich se zájmem přečtou.

V ptačích parcích jsme průběžně po celý rok pořádali akce pro veřejnost i školy, brigády i přednášky. Přivítali jsme tisícovky návštěvníků. Zveme i vás. Veškeré informace o ptačích parcích ČSO najdete na webu birdlife.cz/rezervace.

„Ptačí parky jsme začali budovat před 17 lety a zejména po jejich rozšíření v roce 2019 vidíme, jak příroda velmi rychle pozitivně reaguje na managementové úpravy, které v parcích děláme. To nám dává motivaci do dalšího rozvoje stávajících parků a hledání vhodných lokalit pro vytváření parků nových.“

Břeněk Michálek
správa a rozvoj ptačích parků ČSO

Josefovské louky

- **poloha:** Josefov u Jaroměře v nivě Metuje
- **hlavní cílové druhy:** bahňáci – bekasina otavní, čejka chocholátá, vodouš rudonohý, mokřadní druhy kachen, chrástali

Nejdůležitější aktivitou roku na Josefovských loukách bylo dokončení nového **ptačnicku**, tedy soustavy mělkých tůň s ostrůvky o velikosti 3 hektary.

Významně jsme tak rozšířili již existující mokřad, který pomáhá nejen vzácným ptákům, ale i obojživelníkům či vážkám a přispívá k zadržení vody v regionu.

Výsledek se dostavil velmi rychle – hnízdit tu začaly stálíce parku **čejky chocholáté a vodouši rudonoší**.

Je velmi potěšitelné, že kuřátka vodouše rudonohého, hlavního cílového druhu **Josefovských luk**, v sezóně 2022 opět bezpečně dospěla do vzletnosti! To se podařilo zachytit fotopasti umístěné u ještě nedokončeného Centrálního ptačnicku.

Na stejném místě nás potěšilo zahnízdění dvou párů **racka chechtavého**.

Příjemným překvapením pro správce ptačího parku Břeňka Michálka bylo setkání s vzácným **bukáčkem malým** přímo v Josefovské džungli (název části okružní stezky).

Kosteliska

- **poloha:** niva Kyjovky nedaleko Dubňan
- **hl. cílové druhy:** pisila čáponohá, tenkozobec opačný, vodouš rudonohý, lžičák pestrý

Velkou událostí roku na Kosteliskách byl očekávaný příjezd čtyř krav **uherského stepního skotu** na jaře. Spásáním a narušováním souvislého drnu kopyty začaly vytvářet ideální podmínky pro dudky chocholáté, konípasy luční, bekasiny otavní i další živočichy a rostliny. Krásným překvapením pak bylo narození dvou telat začátkem července.

Pastva zafungovala rychle. Již po několika měsících jsme viděli, jaký efekt má na biodiverzitu v parku. Krávy začaly spásat nepůvodní agresivní zlatobýl a vytvářet skvělé podmínky pro ptáky, kteří sem létají za potravou. Přítomnost skotu také přilákala vzácného koprofágního (živícího se výkaly) brouka *Onthophagus illyricus*, prozatím bez českého jména. Podobně jako krávy uherského skotu má na hlavě výrazné "rohy".

Jedním z největších úspěchů roku bylo vyhnízdění **sýkořice vousaté**, jejíž hnízdní populace v Česku se odhaduje na pouhých 90–180 párů. K dalším novinkám patří pozorování více jedinců užovky stromové, která je nejvzácnějším hadem v Česku.

Téměř dva měsíce se v parku zdržovala skutečná rarita – vzácný dravec **orlík krátkoprstý**. O tom, že jsou Kosteliska jihomoravským ptačím safari, nás přesvědčilo pozorování tokajících pisil čáponohých a tenkozobců opačných, objevili se i kolpíci bílí, lžičáci pestrí či orlovec říční.

Mnišské louky

- **poloha:** louky v nivě Ploučnice u České Lípy
- **hlavní cílové druhy:** jeřáb popelavý, slavík modráček, čejka chocholátá, bekasina otavní, čírka modrá, chrástali

Na Mnišských loukách jsme se v roce 2022 věnovali **obnovování tůní**. Hned na jaře se jedna z tůní zalíbila slučce malé, bekasinám otavním a čejkám chocholátým, které se tu dříve nevyskytovaly.

Velmi nás potěšilo, že v blízkosti tůní jsme v červenci pozorovali kuřátka jednoho z prioritních druhů – **chrástala vodního**.

Ptačí park byl v létě plný i dalších ptačích mláďat jako např. žlův hajních nebo tuhýků obecných. Obnovená tůň přilákala i další ptáky jako např. **čápy černé, volavky popelavé**.

Mezi další ptačí obyvatele parku patří již tradiční jeřábi, potápky malé, čírky, kopřivky a z obojživelníků především kuňky obecné a nově zjištěná **blatnice skvrnitá**.

Na Mnišských loukách proběhl začátkem června také monitoring nočních motýlů. Celkem se jich podařilo nalézt 35 druhů. Mezi nimi byla například i na Českolipsku ještě nezjištěná píďalka pruhovaná. Dalšími krásnými nočními návštěvníky byli i lišaj paví oko, lišaj topolový či můrice bělopásná.

Malá Lipová

- **poloha:** pískovna u Přerova
- **hlavní cílové druhy:** vlha pestrá, břehule říční

Svou druhou hnízdní sezónu jako ptačí park ČSO prožila v roce 2022 maličká dvouhektarová pískovna Malá Lipová nedaleko Přerova. Hlavním lákadlem tu jsou břehule říční a zejména vlhy pestré, kterým **upravujeme hnízdní stěnu**.

Zatímco v premiérovém roce 2021 jsme tu pozorovali sedm až devět hnízdících párů, v roce 2022 vlhy obsadily už **26 nor**. Znamená to, že se jim v pískovně líbí, a to je skvělá zpráva. Vlhy tu jednak nacházejí kvalitní možnosti k hnízdění, ale také dostatek vhodné potravy.

V ptačím parku Malá Lipová jsme v polovině května zmapovali výskyt vzácné orchideje **vstavače vojenského**. Spočítali jsme celkem 43 rostlin, z toho bylo 26 sterilních (pouze listy) a 17 kvetoucích jedinců! To je na střední Moravu početná populace.

Vstavač vojenský patří k nejnápadnějším orchidejím rostoucím ve střední Evropě a je dalším z lákadel ptačího parku u Přerova.

Na další sezóny již připravujeme návštěvnickou infrastrukturu včetně očekávané pozorovatelný. Tak, aby návštěvníci mohli hnízdící vlhy a břehule sledovat a přitom je nerušili.

„Když jsme pro malý zájem museli zrušit dlouho plánovanou novou akci pro děti ve věku 10-15 let, bylo to pro mě zklamání. Bála jsem se, že po covidu klesl zájem dětí o podobné akce, možná i o ptáky. Na žakovské ornitologické konferenci jsme ale potkali spoustu nadšených mladých ornitologů, podzimní víkend pro rodiny se zaplnil během jednoho dne. Důvod byl někde jinde. Jsem ráda, že jsem se mylila!“

Gabriela Dobruská
koordinátorka osvěty a vzdělávání

Kurzy a vícedenní akce

Od února do června probíhal čtvrtý ročník **Kurzu určování ptáků** pro začátečníky a mírně pokročilé. Účastníci absolvovali 3 víkendové exkurze, 8 seminářů a 20 tříhodinových vycházek s různými lektory po celém Česku. Celkem to je více než 100 hodin v terénu se zkušenými lektory.

Absolventi kurzu pak mohou plynule navázat kurzem **Členové členům**, který je určený pro pokročilé a zaměřen hlavně na osvojení si mapovacích metod. V roce 2022 kurz probíhal po čtyřech letech, opět v areálu Mohelenského mlýna na Vysočině.

V polovině září jsme uspořádali **Víkend pro rodiny s dětmi**, tradiční akci, která bývá dlouho dopředu obsazená. Na tom letošním jsme oslavili **30 let Ptáka roku!** Oslava se uskutečnila o prvním zářijovém víkendu na Vysočině, v CHKO Žďárské vrchy.

Celoročně jsme pořádali exkurze na české i zahraniční ornitologické lokality. Reportáže a přehled hledejte na birdlife.cz/exkurze.

Semináře a přednášky

V říjnu jsme uspořádali sérii seminářů pro učitele, kde jsme představovali nové výukové materiály. Kromě toho jsme uspořádali semináře pro architekty, veřejnou správu a odbornou veřejnost s názvem **Ochrana synantropních ptáků a netopýrů nejen při stavebních úpravách budov**. Termíny seminářů najdete na birdlife.cz/vzdelavani-dospelych.

Žakovská konference

V květnu jsme uspořádali v pražském Toulcově dvoře 3. ročník **Žakovské ornitologické konference**, tedy akce kde jednotlivci i badatelské týmy prezentují výsledky své ornitologické práce formou posteru či

ústní prezentace. Žáci a studenti odprezentovali 11 přednášek a připravili 7 posterů – například na téma

monitoringu vodních ptáků, mapování nocovišť vran šedých, hnízdění kání lesních a mnoho dalšího. Akci pořádáme každé dva roky.

Ornitologická konference ČSO v Mikulově

Největší akcí roku byla Ornitologická konference ČSO **Ptáci a svět v pohybu** pořádaná v Mikulově 23.–25. září. Konference se zúčastnilo 301 účastníků, zaznělo 56 přednášek, odprezentováno bylo 22 posterů. Nechyběly 3 terénní exkurze, ranní vycházka za ptáky a sportovní odpoledne.

Na birdlife.cz/ornitologicka-konference-cso-2022 naleznete sborník abstraktů ke stažení, záznam přednášek a fotogalerii.

Členská schůze

Součástí konference byla **členská schůze ČSO**. Po sedmi letech jsme přistoupili ke změně stanov, kterou členská schůze odsouhlasila. Několik zásadních změn má za cíl pružnější, bezpečnější a transparentnější fungování naší organizace. Nové znění stanov obnovuje funkci jednatele, která bude vedle ředitele spojena s formálním výkonem pozice druhého statutárního zástupce. Do této funkce výbor zvolil místopředsedu ČSO Tomáše Pospíšila.

Pro rozhodování o zásadních otázkách (stanovy, volební řád, jednací řád apod.) byla zavedena nutnost souhlasu dvoutřetinové většiny účastníků schůze a také byl zaveden jednací řád členské schůze.

Také jsme předali cenu ČSO. Získali ji **Ondřej Belfín a Jakub Hlaváček** za úspěšnou přípravu a vedení Kurzu určování ptáků ČSO.

Těšíme se na další konferenci, která nás čeká v roce 2026 ke 100. výročí založení ČSO!

Osvěta a vzdělávání patří ke klíčovým činnostem ČSO.

Spolupracujeme se školami a učiteli, pořádáme semináře, webináře a kurzy pro dospělé. Ve spolupráci s dobrovolníky organizujeme po celém Česku stovky vycházek. V roce 2022 jsme po šesti letech uspořádali také **celostátní ornitologickou konferenci**.

Jednou z klíčových osvětových aktivit je pořádání **vycházek pro veřejnost**. Po pauze způsobené koronavirem jsme v roce 2022 mohli opět pořádat vycházky bez omezení.

Při příležitosti **Světového dne mokřadů** 2. února ČSO pravidelně organizuje vycházky zaměřené na poznávání vodního ptactva a význam mokřadů pro jejich zimování a tah. Datum odkazuje na podepsání Úmluvy o mokřadech, tzv. Ramsarskou úmluvu. Uspořádali jsme 14 vycházek pro 300 návštěvníků.

Nejoblíbenější a největší akce pro veřejnost, jarní **Vítání ptačího zpěvu**, jsme mohli po dvouleté přestávce uspořádat na 117 místech. Účast byla

neuvěřitelná, kolem 4 tisíc lidí oslavilo návrat ptáků ze zimovišť vycházkami, přednáškami, kroužkováním a hlavně ptačím zpěvem.

V červnu a červenci jsme uspořádali sérii 12 **vycházek za ptačími sousedy**, tedy druhy, které jsou vázané na lidská sídla. Účastníci po celé republice pozorovali hnízdiště rorýsů, jiříček, vlaštovek a někde objevili i netopýry.

Téměř 1,5 tisíce lidí se o prvním říjnovém víkendu zúčastnilo 36 vycházek po Česku v rámci 30. ročníku **Festivalu ptactva**. V celé Evropě to bylo 19 tisíc lidí, kteří během 750 akcí pozorovali přes 4 a půl milionu ptáků na cestě do zimovišť.

PUBLIKACE

Publikujeme vzdělávací materiály pro veřejnost, abychom ptáky mohli společně lépe chránit. Kromě toho pravidelně vydáváme dva časopisy *Ptačí svět* a *Sylvia* a také *Spolkové zprávy* ČSO a podílíme se na tvorbě dalších publikací. Výsledky výzkumů uveřejňujeme v prestižních mezinárodních vědeckých časopisech.

V roce 2022 vyšlo v mezinárodních vědeckých časopisech **osm článků s afiliací ČSO**, což znamená, že autor uvedl ČSO jako svou domovskou organizaci.

Po čtyřech letech od spuštění **Liniového sčítání druhů** (LSD) vyšla v časopise *Community Ecology* první studie, která tato data využila. Díky přesné poloze záznamů zjištěných ptáků bylo možné porovnat ptačí společenstva mezi různými biotopy a zjistit, jaké ekologické vlastnosti je charakterizují.

Tažných ptáků celosvětově ubývá v důsledku toho, jak lidé během posledních desetiletí pozměnili krajinu. Studie, ve které jsme s kolegy z Východoanglické univerzity (UEA) a portugalských univerzit v Portu a v Lisabonu podrobně **zmapovali jednotlivé příčiny ohrožení stěhovavých druhů ptáků**, vyšla v časopise *Global Ecology*. Studie poprvé přináší velkoplošné mapy antropogenních faktorů ohrožujících populace těžných ptáků během jejich ročního životního cyklu na celém území jejich rozšíření.

Jak fungují lesy coby prostředí pro ptáky z dlouhodobého hlediska? Je lesnické hospodaření pro

ptáky prospěšné, nebo ne? Odpověď na tyto otázky poskytla analýza dat Jednotného programu sčítání ptáků (JPSP), kterou jsme publikovali v časopise *Ecological Indicators*. Ukázalo se, že populace běžných druhů lesních ptáků dlouhodobě rostou, přičemž pozitivní trendy mají zejména druhy obývající vysoké porosty. To napovídá, že současné hospodaření ptákům nevádí. Rostoucí trend nicméně mají zejména druhy běžných lesních generalistů, zatímco některé specializované druhy ubývají.

Pomáhá ptákům **územní ochrana**? To jsme otestovali pomocí údajů Jednotného programu sčítání ptáků. Pro výzkum jsme si vybrali transektu, které byly sčítány v letech 2005 a 2006 a v letech 2014 a 2015. Největší prospěch měli ptáci z ochrany v travnatých porostech a v mokřadech, zatímco v lese se její vliv neprojevil. Studie, kterou jsme publikovali v časopise *Journal of Nature Conservation*, obecně ukázala, že se ptákům v chráněných územích daří, což je pro snahu o jejich ochranu pozitivní zpráva. Představuje však i závazek, abychom ve snaze ani v budoucnu nepolevovali.

Alena Klvaňová

vedoucí oddělení monitoringu a výzkumu, šéfredaktorka *Ptačího světa*

„V roce 2022 jsme oslavili páté výročí nového programu LSD uveřejněním první studie čerpající z jeho dat. Ale ani tradiční JPSP nezůstal pozadu – díky němu jsme mohli zhodnotit, jak se daří našim lesním ptákům nebo zda je současné nastavení územní ochrany ptákům prospěšné. Událostí roku pak bylo zveřejnění online verze druhého Evropského hnízdního atlasu ebba2.info, jejíž prozkoumání rozhodně doporučuji!“

Přehled článků v mezinárodních vědeckých publikacích:

Buchan C., Franco A. M. A., Catry I., Gamero A., Klvaňová A., Gilroy J. J. (2022). **Spatially explicit risk mapping reveals direct anthropogenic impacts on migratory birds.** *Global Ecology and Biogeography*, 00: 1–19. <https://doi.org/10.1111/geb.13551>

Floigl K., Benedetti Y., Reif J., Voříšek P., Morelli F. (2022): **Assessing protected area network effectiveness through the temporal change in avian communities' composition.** *Journal of Nature Conservation* 68: 126222. <https://doi.org/10.1016/j.jnc.2022.126222>

Hořák D., Rivas-Salvador J., Farkač J., Reif J. (2022): **Traits and ecological space availability predict avian densities at the country scale of the Czech Republic.** *Ecology and Evolution* 12 (7). <https://doi.org/10.1002/ece3.9119>

Korner-Nievergelt F., Strebel N., Buckland S. T., Freeman R., Gregory R. D., Guélat J., Isaac N., Mc Rae L., Roth T., Schirmer S., Soldaat L. L., Voříšek P., Sattler T. (2022). **Multi-species population indices for sets of species including rare, disappearing or newly occurring species.** *Ecological Indicators*, 140, 109005, ISSN 1470-160X, doi.org/10.1016/j.ecolind.2022.109005

O'Reilly E., Gregory R. D., Aunins A., Brotons L., Chodkiewicz T., Escandell V., Foppen R. P. B., Gamero A., Herrando S., Jiguet F., Kálás J. A., Kamp J., Klvaňová A., Lehtikoinen A., Lindström Å., Massimino D., Øien I. J., Reif J., Šilarová E., Teufelbauer N., Trautmann S., van Turnhout C., Vikstrøm T., Voříšek P., Butler S. J. (2022). **An assessment of relative habitat use as a metric for species' habitat association and degree of specialisation.** *Ecological Indicators*, 135, 108521, ISSN 1470-160X, DOI: [10.1016/j.ecolind.2021.108521](https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2021.108521)

Reif J., Jechumtál Skálová A., Vermouzek Z., Voříšek P. (2022). **Long-term trends in forest bird populations reflect management changes in Central European forests.** *Ecological Indicators* 141: 109137. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2022.109137>

Reif J., Vermouzek Z., Voříšek P., Romport D., Morelli F. (2022): **Birds' ecological characteristics differ among habitats: an analysis based on national citizen science data.** *Community Ecology*, 23:173-186. <https://doi.org/10.1007/s42974-022-00089-4>

Sottas C., Reif J., Piálek L., Poignet M., Kverek P., Dolata P. T., Reifová R. (2022): **Patterns of hybridization in a secondary contact zone between two passerine species, the common nightingale *Luscinia megarhynchos* and the thrush nightingale *Luscinia luscinia*.** *Journal of Avian Biology* 3-4. <https://doi.org/10.1111/jav.03061>

V průběhu roku jsme vydali čtyři čísla v pořadí již 29. ročníku časopisu *Ptačí svět*. První číslo bylo jako obvykle věnováno kampani Pták roku. Tím byl pro rok 2022 zvolen zvonek zelený. Třetí číslo s podtitulem **Okřídlení sousedé** bylo monotematické a zaměřili jsme ho na synantropní ptáky. Pokračovali jsme také v započaté tradici rozhovorů a vyzpovídali jsme profesora PřF UK a koordinátora JPSP a LSD Jiřího Reifa, dlouholetého vedoucího Skupiny pro výzkum brodivých ptáků České a Slovenské republiky Stanislava Chvapila a fenomenálního moravského ornitologa a parazitologa Jiljího Šitka. Na závěr roku jsme ve čtvrtém čísle oslavili 90. výročí Moravského ornitologického spolku článkem ohlížejícím se za jeho pestrou historii. Obsahy jednotlivých čísel najdete v archivu na webu ČSO birdlife.cz/archiv, kde je lze i stáhnout v pdf.

Vydali jsme 58. číslo odborného časopisu *Sylvia* s osmi původními odbornými články. Titulní stranu zdobila ilustrace výřečka malého. Šíření této dosud u nás vzácné sovy je věnován titulní článek i příspěvek o prvním prokázaném hnízdění výřečka ve městě. Obsah i pdf ke stažení najdete na birdlife.cz/sylvia.

Spolkové zprávy určené členům ČSO vyšly čtyřikrát. Čtenáři si i v roce 2022 mohli vybrat, zda si přejí dostávat výtisk poštou, nebo se spokojí s elektronickým vydáním. Pdf všech čísel zájemci naleznou v členských profilech.

Počátkem února 2022 spatřila světlo světa online verze **druhého Evropského hnízdního atlasu**. Ten vyšel v prosinci 2020 v knižní podobě a za rok se dočkal čtyř dotisků. Online verze oproti knize nabízí více map, které jsou interaktivní. V online atlasu tak lze rychle vyhledávat, např. podle druhu, ale také podle vyšších taxonomických jednotek, a mapy zvětšovat. Na druhou stranu online atlas nenabízí texty, které doprovázejí mapy druhů, ani obecné úvodní kapitoly knihy. Není to tedy elektronická kopie knihy, jedná se o komplementární dílo, které by mělo výsledky mapování více zpřístupnit. Pro zájemce o další zpracování dat je připravena samostatná sekce, kde lze data buď přímo stáhnout v režimu open access (platí pro část dat), nebo o data požádat prostřednictvím formuláře. Online atlas najdete na webu ebba2.info.

KOMUNIKACE

Povědomí o ochranářské a výzkumné práci ČSO šíříme prostřednictvím médií, webových stránek, sociálních sítí i osobních setkání.

V roce 2022 jsme vydali **30 tiskových zpráv** a zaznamenali stovky výstupů v televizi, rádiu a tištěných i online médiích. Témata, o kterých se v médiích nejvíce mluvilo, byla Ptačí hodinka, otravy ptáků, čápi, ptačí parky a obnova přírody a pták roku 2022 zvonek zelený.

Pták roku 2022 zvonek zelený

Ptáka roku jsme tentokrát vyhlásili neobvykle brzy, 4. ledna, abychom kampaň propojili s pozvánkou na **Ptačí hodinku**. Krok se vyplatil. A díky informování o zvonkoví se do médií dostala i informace o sčítání ptáků a **chorobách na krmítku**.

Ornitolog na drátě stále oblíbený

V roce 2022 jsme odvysílali již třetí sezónu online pořadu Ornitolog na drátě. A zatímco dvě předchozí byly ovlivněné covidem, a tím pádem si snáze našly publikum, ta třetí pro nás byla testovací, zda se nám podaří udržet zájem i po rozvolnění.

Zájem o ptačí témata byl i v roce 2022 stále obrovský, a proto jsme se utvrdili v tom, že pořad Ornitolog na drátě zařadíme mezi **stálé komunikační kanály** s veřejností.

Díky odvysílání v roce 2022 zaznamenaly přes 25 tisíc zhlédnutí. Věnovali jsme se například krkavcovitým, šplhavcům, ptačím smyslům či hlasům. Všechny najdete na birdlife.cz/ornitolog-na-drate.

Věra Sychrová
propagace a komunikace ČSO

„Nejdůležitějším tématem roku byla obnova přírody a chystaný evropský zákon Nature Restoration Law. A zatímco oblíbená témata jako Ptačí hodinka či čápi se komunikují téměř sama, obnova přírody byl těžší oříšek. Myslím ale, že na tématu jsme odvedli velký kus práce a podařilo se nám ho dostat do veřejného prostoru. Ted' už je na politikách, aby zákon schválili.“

Na YouTube jsme publikovali i další videa - krátký spot k zodpovědnému přikrmování, videa na téma obnovy přírody, k problematice světelného znečištění, klip z ptačích parků a také záznamy všech přednášek ornitologické konference.

Nejoblíbenějším videem roku byl dokument **Slyšet sýčka**, který zhlédlo 22 tisíc lidí. Za ním bylo s 18 tisíci zhlédnutími dlouhodobě oblíbené video **Kdo nám létá na krmítko**.

Ptačí hodinka a podpora ptáků na zahradě

Kampaň ke sčítání ptáků na krmítkách je nejoblíbenější z celého roku. Informujeme o ptačích hostech zahrad a krmítek, radíme jak je určovat a pozorovat a zveme k účasti v Ptačí hodině. Zároveň dáváme rady a tipy, jak správně a efektivně pečovat o zahradu a krmítko, abychom ptákům **opravdu pomáhali**.

Na jaře a na podzim jsme již tradičně představili tipy na to, jak udělat dům a zahradu přívětivou pro ptáky a další živočichy. Kampaň oslovila stovky tisíc lidí. Nejoblíbenější byl příspěvek s žádostí nepálit listí, který vidělo 146 tisíc lidí.

Vyjádření podpory pro zahraniční kolegy

Dne 25. února jsme vydali prohlášení, ve kterém jsme odsoudili agresi Ruské federace proti **Ukrajíně**. Válečný konflikt představuje katastrofu jak pro obyvatele válčících stran, tak pro ptáky a přírodu dotčeného území. Tímto krokem jsme vyjádřili podporu naší partnerské **Ukrajinské společnosti pro ochranu ptáků (USPB, BirdLife Ukrajina)**.

Neuplynul ani měsíc a od našich běloruských kolegů přišla zpráva, že Lukašenkův režim zlikvidoval naši partnerskou organizaci **APB-BirdLife Belarus**, a to na základě falešného obvinění, že „pod rouškou dobrovolnictví na záchranu ptactva provádí extremistické aktivity zaměřené na destabilizaci společensko-politické situace v zemi.“ Běloruským kolegům jsme dlouhodobě vyjadřovali podporu. Čin jsme odsoudili a vyzvali příznivce, aby zaslali podpůrný dopis bývalému předsedovi organizace Viktoru Fenčukovi, kterého Lukašenkův režim nechal uvěznit.

Web a sítě

Web ČSO za rok 2022 navštívilo **117 808 unikátních návštěvníků**, kteří si prohlédli 1 189 543 stránek. Nejvíce navštěvovanými stránkami byly ty, které se věnují čápům, ptačím druhům na zahradě a ptákům na krmítku včetně Ptačí hodinky.

birdlife.cz

Na Facebooku nás na konci roku sledovalo 34 tisíc lidí, na Instagramu 6 tisíc, na Twitteru 3,5 tisíce a na Youtube 3,5 tisíce. Přidejte se také!

facebook.com/birdlife.cz

instagram.com/birdlife_cz

twitter.com/birdlifecz

youtube.com/CSOBirdLife

POBOČNÉ SPOLKY

Díky **osmi pobočkám** má ČSO zastoupení po celém Česku. Jejich posláním je provádět vlastní výzkumné, ochrannářské a popularizační aktivity, které často mají návaznost na projekty kanceláře ČSO.

Jihočeský ornitologický klub

V roce 2022 pokračovalo mapování skřivana lesního, který byl pobočkovým ptákem roku JOKu na období let 2021-2022. Spolu s ním byla jako doprovodný druh mapována linduška lesní. Mapování probíhalo jak formou "plošného" mapování výskytu na území jižních

Čech, tak i formou podrobného sčítání na liniích. Další kampaní bylo mapování hnízdišť rorýse obecného. Někteří členové se věnovali monitoringu a mapování ptáků v ptačích oblastech (v rámci projektů AOPK ČR), sběru faunistických údajů, límcování hus, kroužkování ptáků (projekty CES a RAS), projektům JPSP, LSD a zapojovali se do činnosti pracovních skupin ČSO. Pobočka zorganizovala letní ornitologický tábor na rybnících Koberný a Hejtman u Plané nad Lužnicí. Uspořádány byly také akce pro veřejnost a řada akcí organizovaných ČSO včetně oblíbeného Festivalu ptactva na Řežabinci se třemi stovkami návštěvníků.

- jok.cso.cz
- fb.com/Jihocesky.ornitologicky.klub

Pobočka ČSO na Vysočině

Pobočka se věnovala ochraně doupných stromů (zejména s dutinami po datlech černých, ve kterých hnízdí holubi doupníci a sýci rousní), ochraně hnízd v lesích (zejména orlů mořských, luňáků červených, jestřábů lesních, výrů velkých, čápů černých, volavek popelavých) a ochraně hnízd na polích (motáků lužních, čejek chocholatých). Probíhal ornitologický průzkum regionu, včetně akustického mapování s využitím záznamníků. Při pobočce funguje Pozemkový spolek Gallinago, který se věnuje péči o vybrané lokality, zejména rašelinné a podmačené louky s hnízdišti bekasin otavních. Pobočka se věnovala ochraně ornitologicky cenných lokalit, kontrole, údržbě a vyvěšování budek a členové se zapojují do výzkumu, např. kroužkováním ptáků.

- prirodavysociny.cz

Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka ČSO

Nejvýznamnější událostí roku byla oslava 90. výročí založení spolku. Dne 3. 12. 2022 byla uspořádána vzpomínková schůze, na jejímž programu bylo mezi vzpomínky pamětníků a promítání historických fotografií zařazeno i hlasování o fúzi Moravského ornitologického spolku s Moravským ornitologickým spolkem – středomoravskou pobočkou ČSO. Tento krok, který byl odsouhlasen, je nezbytný, aby se MOS stal i právně plnohodnotnou součástí ČSO (dřívější MOS měl statut samostatného, nezávislého spolku).

Členové se aktivně zapojovali do správních řízení týkajících se ochrany přírody v regionu, účastnili se i několika biologických dozorů při kácení dřevin nebo při stavebních pracích na budovách. Členové spolku se zapojili do mnoha tradičních monitorovacích i kroužkovacích projektů (JPSP, LSD, IWC, Červenohorské sedlo, Acrocephalus v Bartošovicích, CES v Záhlinicích, Nesyt aj.). Významnou činností byl monitoring ptáků přílohy I Směrnice o ptácích v ptačích oblastech, především v Ptačích oblastech Hostýnské vrchy, Jeseníky, Libavá a Litovelské Pomoraví. Pobočka uspořádala Výzkumný terénní

víkend, při němž 9 účastníků mapovalo lejsky malé a další (nejen) lesní ptáky v Rychlebských horách. MOS se společně s ČSO stará o ptačí park Malá Lipová, úspěšná byla brigáda i exkurze za vlhami. Proběhly i další tradiční exkurze. Spolek vydal řadu tiskových zpráv, dvě čísla členského informačního zpravodaje Moudivláček a členové přispívají do odborného časopisu *Zprávy MOS*.

- mos-cso.cz
- facebook.com/moscso

Slezská ornitologická společnost – pobočka ČSO v Ostravě

Mezi hlavní aktivity pobočky v roce 2022 patřily osvětové akce v ochraně přírody, odborné průzkumy a posudková činnost na území Moravskoslezského kraje a okresu Vsetín. Kontinuální práce s mládeží pokračovala v přírodovědném kroužku vedeném jednatelem pobočky Emilem Moravem, vysokoškolským studentům se v rámci spolupráce s Ostravskou univerzitou věnoval předseda pobočky Patrik Molitor.

Mezi významné osvětové akce lze zařadit účast pobočky na Dni EVVO pořádaném Městem Odry, kde bylo přes 500 dětí ze základních škol, nebo průvodcovství pro celorepublikovou exkurzi ČSO do mokřadů severní Moravy a Slezska. Z praktické činnosti v terénu provedli členové SOS, např. zabezpečení hnízd motáka lužního na Opavsku.

Pobočka podpořila kroužkovací akci Acrocephalus v rákosině Dolního Bartošovického rybníka v CHKO Poodří (okres Nový Jičín) a Beskydské houkání a jeřábkování 2022. V programu ČSOP Ochrana biodiverzity byl podpořen projekt SOS Monitoring lesních druhů sov v přírodním parku Moravice. Ve spolupráci s Ostravským muzeem uspořádala pobočka dvě členské schůze, na té podzimní byl zvolen nový výbor pobočky pro období let 2023–2026. Pobočka provozovala své webové stránky, facebookový účet a redakční rada zpravodaje *Acrocephalus (Ostrava)* připravila nové číslo.

- sos-cso.cz
- fb.com/slezskaornitologickaspolecnost

POBOČNÉ SPOLKY

Díky **osmi pobočkám** má ČSO zastoupení po celém Česku. Jejich posláním je provádět vlastní výzkumné, ochrannářské a popularizační aktivity, které často mají návaznost na projekty kanceláře ČSO.

Východočeská pobočka ČSO při Východočeském muzeu v Pardubicích

Začátkem roku určil výbor pobočky jako Pobočkového ptáka roku 2022 dudka chocholátoho. Cílem bylo zapojit členskou základnu i veřejnost k mapování

výskytu dudka ve východních Čechách. Kromě této aktivity se členové zapojovali do monitoringu hnízdišť obou druhů čápů, JPSP, LSD, Zimního sčítání vodních ptáků a činnosti v pracovních skupinách ČSO.

Část členů se věnovala vlastnímu výzkumnému, monitorovacímu nebo ochrannářskému programu. Pod patronátem pobočky proběhl v květnu Kurz praktické ornitologie na Orlickém Záhoří. Pobočka uspořádala dvě členské schůze. Také byl vydán již 31. sborník ornitologických prací – *Panurus*. Pobočkový zpravodaj vyšel dvakrát.

- vcpcso.cz
- facebook.com/vychodoceskapobockacso

Severočeská pobočka ČSO

Členové pobočky v roce 2022 pracovali buď na individuálních programech nebo v rámci pracovních skupin ČSO. Působí zde např. skupina pro výzkum brodivých, skupina pro výzkum hus a labutí, skupina pro ochranu a výzkum dravců a sov nebo skupina pro výzkum a ochranu jeřába popelavého v ČR. V ptačích oblastech byly nadále činné patronátní skupiny, které se věnovaly monitoringu vybraných druhů ptáků. Velmi aktivní byla zejména skupina v PO Labské pískovce. Členové s kroužkovací licencí se věnovali intenzivně odchytu a kroužkování ptáků, a to buď individuálně, nebo v rámci celoevropských projektů CES a RAS.

Tradiční týdenní terénní akce pro členy pobočky zaměřená na kroužkování protahujících pěvců v Jizerských horách proběhla opět ve dvou termínech, přičemž první byl abnormálně ovlivněn nepříznivým počasím. Velmi dobře pracovala skupina kolem ptačího parku Mnišské louky, kde kromě rozvoje parku a akcí pro veřejnost zajišťovala pravidelný monitoring.

Někteří členové se pravidelně účastnili monitoringu a zimního sčítání vodních ptáků či monitoringu vybraných druhů v rámci projektu AOPK ČR. Pobočka uspořádala i několik akcí pro veřejnost, a to především tradiční akce ČSO Vítání ptačího zpěvu a podzimní Festivalu ptactva. V roce 2022 pobočka prováděla revizi členské základny. Pobočka uspořádala jednu členskou schůzi a vydala jedno číslo pobočkového zpravodaje *Komínček*.

- severoceskapobocka-cso.webnode.cz
- facebook.com/severoceskapobockacso

Jihomoravská pobočka ČSO

Pobočka v roce 2022 úspěšně dokončila mezinárodní projekty Zelené horizonty a Živá města a zahájila nový projekt Kam za vtáky, zaměřený na vybudování turistické infrastruktury v ptačím parku Kosteliska a na cestovní ruch v česko-slovenském příhraničí.

Zorganizovala desítky exkurzí, výukové programy pro děti a i další tradiční akce jako je Vítání ptačího zpěvu

či Festivalu ptactva. Široká veřejnost se již tradičně zapojila do dobrovolnických brigád na Kosteliskách, při kterých proběhlo společné kosení invazních rostlin, sázení a ořezávání vrb na hlavu, likvidování hromady biomasy nebo budování plazníků.

Jako každoročně se členové věnovali monitoringu a ochraně biotopů ptáků ve volné krajině i ve městech. Pro aktivní podporu hnízdních možností pobočka pečuje o desítky hektarů pozemků, sází stromy, o které následně pečují, vyvěšuje budky, zajišťuje průzkumy na stavbách před zateplováním či rekonstrukcí, opravuje čapí hnízda apod. Účastní se správních řízení na ochranu ptáků a jejich biotopů.

V rámci projektů financovaných z Norských fondů pobočka realizuje instalaci železobetonových plovoucích ostrovů pro rybáky obecné na rybnících a nádržích na jižní Moravě a obnovu nivních biotopů na Kosteliskách. Jedním z nejkrásnějších momentů pro pobočku v roce 2022 byl příjezd čtyř mladých krav (a následně narození dvou telátek) uherského stepního skotu, které jsou ozdobou ptačího parku.

Proběhly dvě členské schůze, k velké radosti již obě „naživo“ v Moravském zemském muzeu v Brně.

- jmpcso.cz
- facebook.com/jmpcso

Západočeská pobočka ČSO při Západočeském muzeu v Plzni

Během posledních 5 let se počet členů pobočky více než zdvojnásobil. Členové se v roce 2022 věnovali vlastnímu pozorování ptáků, výzkumným či ochrannářským aktivitám, pravidelně se také zapojovali do koordinovaných monitoringů, činností pracovních skupin ČSO nebo do kroužkovacích projektů.

Členové pobočky uspořádali několik akcí pro veřejnost v rámci Vítání ptačího zpěvu a Festivalu ptactva (Plzeň, Bor, Holýšov, Jivjany, Planá, Tachov). V nové rezervaci velkých kopytníků u Nýřan Janovský mokřad, která vznikla na základě iniciativy člena pobočky Jiřího Vlčka za finanční podpory Plzeňského kraje, se již narodila mláďata kopytníků a je to pravidelně hnízdiště jeřába popelavého.

Koncem října pobočka uspořádala krajskou schůzi včetně přednášky V. Zavadila o linduškách úhorních na Sokolovsku. Jarní schůze pobočky se kvůli problémům s rezervací místa pro setkání a kvůli pozdnímu termínu neuskutečnila.

- cso.zcm.cz

PRACOVNÍ SKUPINY

Pracovní skupiny ČSO zřizuje výbor na základě iniciativy členů. Skupiny se zaměřují na **výzkum či ochranu určitých druhů, skupin druhů nebo území**. V rámci ČSO fungují také faunistická a názvoslovná komise.

Pracovní skupina ČSO pro ochranu Slatiny

Členové skupiny na lokalitě průběžně provádějí monitoring druhů. Od roku 2010 na Slatině zjistili celkem 185 druhů, z toho u 71 druhů zaznamenáno hnízdění. Mezi hnízdící druhy se nově zařadila husa velká. V roce 2022 na lokalitě poprvé zahnízdil jeden pár, vyvedl čtyři mláďata, ale zřejmě o ně přišel.

Členové v průběhu celého roku na Slatině okroužkovali 1491 ptáků 45 druhů. Získali celkem 151 zpětných hlášení, z toho 6 zahraničních. Pro hnízdni sezónu bylo udržováno celkem 130 rozvěšených budek, z toho přímo na Slatině 20 budek. Členové v nich okroužkovali celkem 642 mláďat sýkor koňadry a modřinky, rehka zahradního, vrabce polního a špačka obecného.

Skupina na lokalitě uspořádala Vítání ptačího zpěvu, Festival ptactva, ornitologickou vycházku se žáky ZŠ a dvě akce pro studenty UK. Na žádost pražského

magistrátu byla ke konci roku aktualizována ornitologická data pro stávající Plán péče o PP Slatina, do kterého byly zařazeny výsledky monitoringu z posledních pěti let.

Skupina pro výzkum brodivých ptáků (Ciconiiformes) České a Slovenské republiky

V roce 2022 měla skupina 40 členů z Česka a Slovenska. Třiadvacet členů okroužkovalo celkem 1207 brodivých ptáků. V Česku 514 ptáků, z toho bylo 434 čápů bílých, 71 čápů černých a 9 volavek popelavých. Na Slovensku 693 ptáků, z toho 679 čápů bílých, 11 volavek bílých a 3 volavky popelavé. Členové prováděli monitoring hnízdění, kroužkování a praktickou pomoc ptákům řádů čápů (Ciconiiformes) a brodivých a pelikánů (Pelecaniformes).

Zvláštní pozornost pak věnovali čápům bílým - zajistili čištění hnízd od bylin a jejich úpravu, ořezání větví přesahujících na hnízdo, opravu hnízd, umístění podložek na sloupy, střechy a komíny. Na hnízdních lokalitách čápů bílých skupina rozdávala propagační osvětové materiály, zorganizovala panelovou propagaci ochrany čápů a tiskové konference. Podílela se na vydání článků v tisku a reportáží v televizi. Skupina vydala Zprávy č. 42/2022 Skupiny pro výzkum brodivých ptáků (Ciconiiformes) ČR a SR.

Pracovní skupina ČSO pro výzkum a ochranu chřástala polního

Sezóna 2022 se počtem volajících samců v některých oblastech významně lišila od minulých sezón. Z některých oblastí členové hlásili meziroční zvýšení počtu volajících samců (Boletice, Soutok), jinde byly zjištěny počty srovnatelné s předchozími roky (Libavá, Králický Sněžník, Novohradské hory, Šumava), ale byl zaznamenán i velký úbytek (Český les, Slavkovský les, Orlické Záhoří).

V roce 2022 bylo okroužkováno 132 chřástalů. Zpětně bylo odchyceno 7 okroužkovaných. Ze zajímavých retrapů lze zmínit jedince odchyceného u Olomouce 109 kilometrů od místa kroužkování v roce 2021 na Českomoravské vrchovině.

Faunistická komise ČSO

Komise projednávala celkem 92 případů k posouzení. Po covidové pauze se komise sešla na výjezdu v Dolních Dunajovicích a několikrát proběhlo online jednání. Výsledky posouzení byly zveřejněny na webu fkcsso.cz a oznámeny pozorovatelům. V roce 2022 nebyl prokázán výskyt žádného nového druhu pro faunu České republiky – počet druhů ptáků v Česku zůstává na čísle 402.

PRACOVNÍ SKUPINY

K významným raritním záznamům patří druhý výskyt, první doložený, ouhorlíka černokřídlého (*Glareola nordmanni*), třetí záznamy budníčka temného (*Phylloscopus fuscatus*), strnada rolního (*Emberiza rustica*) a pěníce vousaté (*Curruca cantillans*) a čtvrtý výskyt budníčka tlustozobého (*Phylloscopus schwarzi*) a orla jestřábího (*Aquila fasciata*). Podruhé od roku 1953 se objevil drop malý (*Tetrax tetrax*).

Šestý až osmý výskyt byl u husy krátkozobé (*Anser brachyrhynchus*). Zajímavé byly čtyři záznamy luňce šedého (*Elanus caeruleus*) v roce 2022 (celkově šlo o 7.-10. záznam), pátý záznam supy hnědého (*Aegypius monachus*) v 21. století, sedmkrát byl zaznamenán orlík krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), z toho jeden pták se zdržoval dlouhodobě na jedné lokalitě, v ptačím parku Kosteliska (foto).

Faunistická komise ČSO se již nespolehá jen na popis pozorování či fotodokumentaci. V případě výskytu pěníce vousaté byla k determinaci pohlaví a ssp. příslušnosti použita analýza DNA, v případě výskytu orla jestřábího a jednoho záznamu orla volavého (*Clanga clanga*) byl využit satelitní odečet, aniž by ptáka kdokoliv zaznamenal pozorováním v terénu.

Názvoslovná komise ČSO

Komise pokračovala v revizi názvosloví celosvětové avifauny a v průběhu roku zveřejňovala na webu ČSO kompletní seznamy ptačích druhů patřících do jednotlivých řádů a čeledí nepěvců v pořadí dle systému (birdlife.cz/ceske-nazvoslovi).

Veškerá existující jména byla podrobena kontrole a posuzována, pokud jde o jejich věcnou správnost i lingvistickou podobu, byly odstraněny nejružnější nedostatky včetně zavádějících, nepřesných, nebo chybných jmen a duplikací.

V neposlední řadě byla vytvořena jména pro nové druhy vzniklé rozdělením stávajících a druhy nově objevené pro vědu. Ze 43 řádů nepěvců jich bylo do konce roku dokončeno 31. Veškeré návrhy a změny prošly hlasováním komise. Aktualizované seznamy byly poskytnuty správčům BioLibu a eBirdu. Názvosloví papoušků bylo zasláno k připomínkám zástupci chovatelské obce.

Skupina pro výzkum a ochranu jeřába popelavého

Skupina se, podobně jako v minulých letech, věnovala monitoringu hnízdní populace a sledování značených jedinců jeřábů jak na území Česka, tak i na zahraničních shromaždištích, především v Německu a Polsku, kam se naši jeřábi přesouvají po vyhniždění a kde se připravují na cestu do zimovišť.

Je stále patrnější trend zkracování migrační trasy jeřábů, nebo dokonce její silná redukce na cestu na shromaždiště a zpět do oblasti hnízdiště, což lze dokumentovat na základě pozorování kroužkovaných ptáků.

Někteří členové se na jaře věnovali kroužkování mláďat a ve třech případech byly nasazeny GPS-GSM vysílačky pro podrobné monitorování pohybu na vybraných lokalitách, všechny v Libereckém kraji. Nadále trvá úzká spolupráce s projektem Jeřábí život podporovaném zoologickými zahradami v Ostravě a Liberci a německou organizací Kranichschutz Deutschland.

Skupina pro výzkum a ochranu bahňáků

Vedle již každoročních programů SVOB se zapojením široké veřejnosti, jako je ochrana a výzkum čejek chocholatých, nebo sledování hlasové aktivity sluky lesní, došlo v roce 2022 zejména k dalšímu rozvoji mezinárodní spolupráce.

Členové SVOB se zapojili do projektu ÉLVONAL Shorebird Science (elvonalshorebirds.com), který sleduje role pohlaví bahňáků napříč celým světem, sbírali terénní data v zahraničí (Finsko, Norsko, Argentina, Spojené arabské emiráty), účastnili se několika mezinárodních setkání a zapojili se do Mezinárodního dne bahňáků.

Zásadní aktivitou byl rovněž již tradiční management ostrůvku a monitoring bahňáků na MAPE Mydlovary na Českobudějovicku a rozvoj spolupráce se zemědělci v PO Českobudějovické rybníky při ochraně bahňáků - přímá ochrana hnízd a agro-envi ochranná opatření. Členové SVOB se scházeli v terénu, výroční schůze proběhla v Lužnici na Třeboňsku.

PRACOVNÍ SKUPINY

Pracovní skupiny ČSO zřizuje výbor na základě iniciativy členů. Skupiny se zaměřují na **výzkum či ochranu určitých druhů, skupin druhů nebo území**. V rámci ČSO fungují také faunistická a názvoslovná komise.

Skupina pro ochranu a výzkum dravců a sov České společnosti ornitologické

Skupina pro ochranu dravců a sov pokračovala v dlouhodobém celoplošném monitoringu početnosti a ve výzkumu biologie následujících druhů: orel královský, skalní, kříklavý a mořský, obou druhů luňáků, motáka lužního, sokola stěhovavého, raroha velkého, sovy pálené a sýčka obecného. Na vymezených plochách byly sledovány populace včelojeda lesního, káně lesní a jestřába lesního.

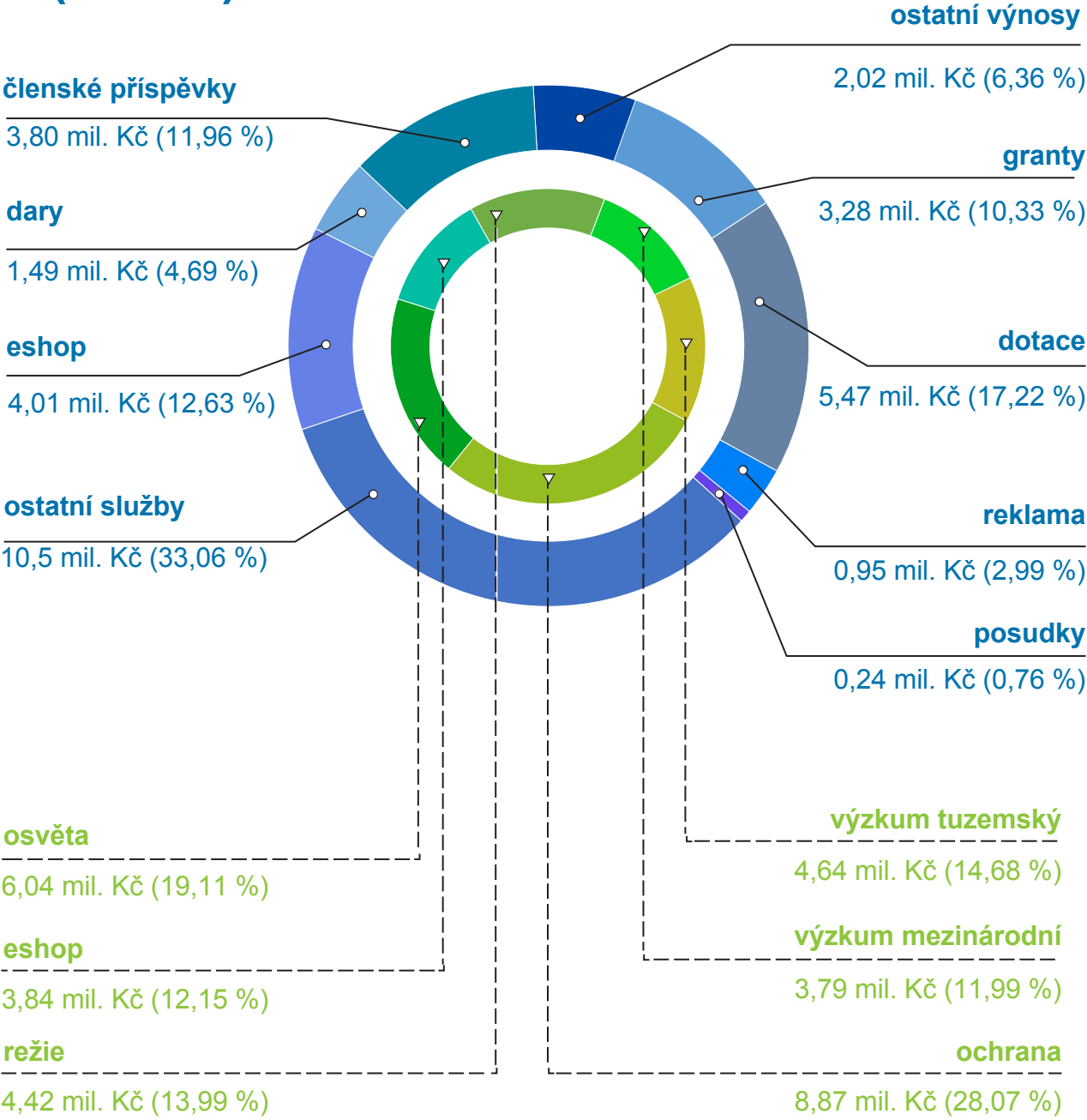
Stejně tak byly sledovány populace lesních druhů sov. Velkou část práce během hnízdní sezóny věnovali členové SOVDS praktické ochraně hnízd před

zničením při sklizni zemědělských plodin a při lesních pracích, v pohnízdni sezóně pak vyvěšování, opravě a čištění budek a hnízdních podložek. V roce 2022 byla vydána dvě čísla elektronického *Zpravodaje SOVDS*, ve kterých byly shrnuty výsledky činnosti pracovních skupin pro jednotlivé druhy.

Po dvouleté přestávce se uskutečnila celodenní schůze Skupiny v konferenčním sále pardubického zámku, kde zaznělo mnoho krátkých referátů o činnosti a výsledcích výzkumu členů SOVDS. Na celostátní konferenci ČSO v Mikulově bylo prezentováno 5 odborných příspěvků věnujících se dravcům a sovám, připravených členy SOVDS. V roce 2022 bylo ve Skupině evidováno 126 členů.

JAK HOSPODAŘÍME

VÝNOSY
celkem 31,76 mil. Kč
(100 %)

NÁKLADY
celkem 31,60 mil. Kč
(100 %)

Druhové členění nákladů

Druhové členění nákladů	v mil. Kč	%
mzdové náklady	10,79	34,13
zákonné pojištění	3,34	10,57
cestovné	0,68	2,15
poskytnuté příspěvky	0,71	2,25
spotřeba materiálu	0,83	2,63
prodané zboží	2,83	8,95
opravy a udržování	0,24	0,76
odpisy	0,36	1,14
ostatní služby	8,94	28,28
ostatní náklady	2,89	9,14
Celkový součet	31,61	100,00

JAK HOSPODAŘÍME

Projekty realizované v roce 2022 z přijatých dotačních prostředků

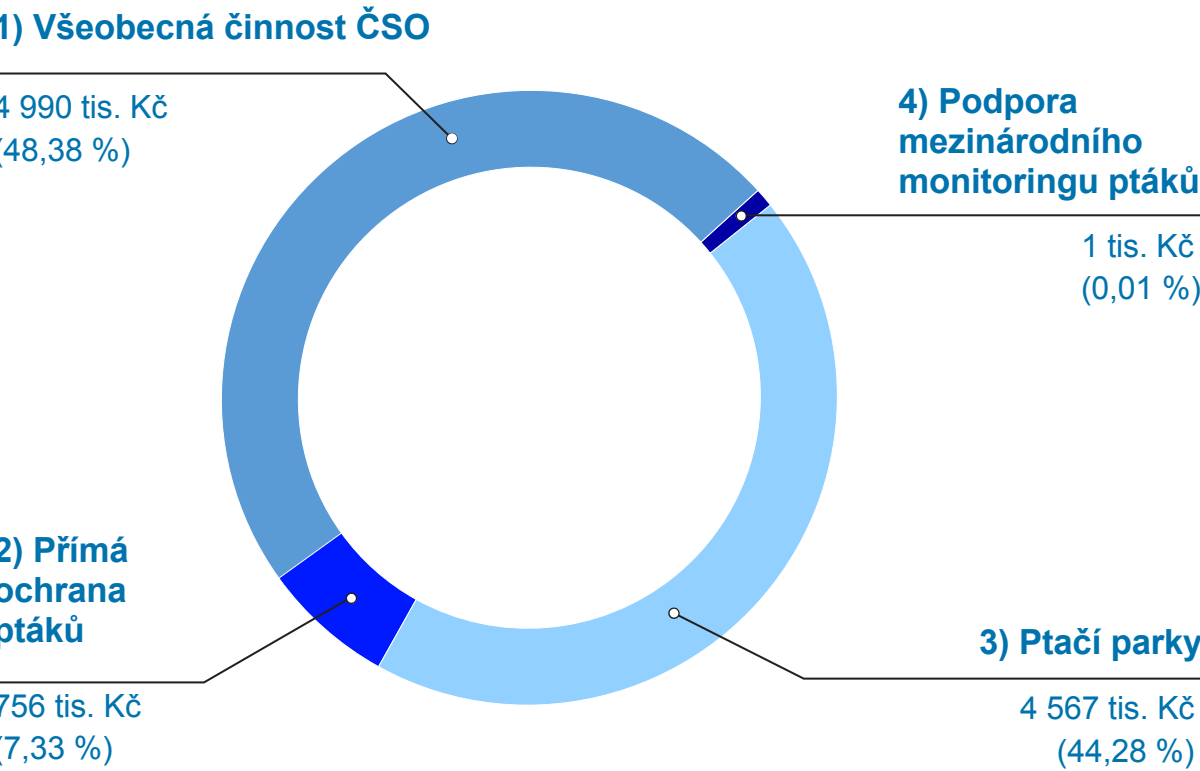
Poskytovatel	Projekt	Čerpání v Kč
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Seč a odklizení biomasy z hnízdiště čejek chocholatých na Mnišských loukách u České Lípy	144 738
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Pastva na jižních loukách ptačího parku u Jaroměře	243 600
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Seč mokřadní vegetace a redukce dřevin na Josefovských loukách u Jaroměře	113 286
Akademie věd ČR	Příspěvek na členství v mezinárodní organizaci BirdLife Int.	109 883
Akademie věd ČR	Podpora časopisu Sylvia	85 000
Akademie věd ČR	Podpora webináře Ornitolog na drátě	80 000
Akademie věd ČR	Podpora konference ČSO	80 000
Hlavní město Praha	Co s tím sklem?	163 323
Hlavní město Praha	Za ptáky Prahy	73 553
Hlavní město Praha	Poznejme okřídlené sousedy	85 718
Hlavní město Praha	Wahl - Nové pražské ptactvo 2	92 000
Hlavní město Praha	Pražská pole	117 532
IRMA (Erasmus)	EUROBIRD	25 764
Královéhradecký kraj	Osvětou ke zdravější krajině Nechanicka	88 000
Královéhradecký kraj	Údržba mokřadu Josefovské louky	20 000
Liberecký kraj	Iniciální práce na podporu ohrožené fauny v Ptačím parku Mnišské louky	150 000
Město Jaroměř	Podpora správy PP Josefovské louky	15 519
Město Jaroměř	Podpora celoroční činnosti	48 000
Město Jaroměř	Podpora správy PP Josefovské louky	40 056
Ministerstvo životního prostředí	Ochrana ptáků zemědělské krajiny	250 000
Ministerstvo životního prostředí	Občanská věda chrání polní ptáky	250 000
Norské fondy a Státní fond životního prostředí ČR	Ptáci a skla	214 593
Norské fondy a Státní fond životního prostředí ČR	Zachraňme sýčka	762 592
Norské fondy a Státní fond životního prostředí ČR	Centrální ptačník a okrajové tůně na Josefovských loukách	3 660 974
Norské fondy a Státní fond životního prostředí ČR	Okřídlení sousedé	971 363
Státní fond životního prostředí ČR	Školní exkurze na Josefovských loukách	244 500
Státní zemědělský intervenční fond	Jednotná platba na obhospodařovanou půdu	91 396
Technologická agentura ČR	Hodnocení ptačích oblastí	590 027
Univerzita Karlova	For Sample	50 000
Celkem		8 861 417

Projekty realizované v roce 2022 z přijatých grantových prostředků

Poskytovatel	Projekt	Čerpání v Kč
MME / BirdLife Hungary	Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region	1 738 673
Nadace Partnerství	Koalice pro zdravou krajinu	562 253
European Bird Census Council (EBCC)	EBCC office in Prague	272 493
Deutscher Verband Für Landschaftspflege (DVL)	Awareness for stable ecosystems	197 876
MEGEG	Cross-border protection of the Red Kite in Europe	152 953
Deutscher Verband Für Landschaftspflege (DVL)	Water retention in Czechia	49 375
RSPB (partner BirdLife International UK)	Pan-European Common Bird Monitoring	49 228
BirdLife Europe	Nature Restoration Law	28 937
Nadace Český literární fond	Příspěvek na vydání publikace Sylvia	25 000
BirdLife Europe	Sand Pits for Sand Martins	24 425
Celkem		3 101 213

JAK HOSPODAŘÍME

DARY 2022 - celkem 10 314 tis. Kč

- 1) **Všeobecná činnost ČSO** (dary na všeobecnou činnost ČSO, terénní stanice, malé členské granty, faunistickou databázi)
- 2) **Přímá ochrana ptáků** (dary na psí jednotku ČSO, ochranu stěhovavých ptáků, záchranu sýčků a zemědělské krajiny, opravu čapích hnízd)
- 3) **Ptačí rezervace** (dary na všechny ptačí rezervace, či přímo na Josefovské louky, Mnišské louky, Kosteliska a Malou Lipovou)
- 4) **Podpora mezinárodního monitoringu ptáků** (dary na Evropský hnízdní atlas 2 a na ukrajinský hnízdní atlas)

Přijaté dary tvořily v roce 2022 významnou a nenahraditelnou část příjmů ČSO. Nevyčerpané prostředky z darů byly na konci roku převedeny do účelových fondů pro využití v následujících letech. Čerpání některých darů je rozloženo do více let. Příkladem mohou být nákupy pozemků pro zřízení a rozšiřování ptačích parků, nebo průběžné financování projektů na ochranu sýčků a zemědělské krajiny. Podstatná část prostředků přichází od dárců tradičně ke konci roku, tyto finanční zdroje jsou pak čerpány v následujícím roce.

Přehled využití darů (tis. Kč)

Účel	Zůstatek darů 31.12.2021	Přijaté dary 2022	Vyčerpané dary 2022	Zůstatek darů 31. 12. 2022
Všeobecná činnost ČSO (dary na všeobecnou činnost ČSO, terénní stanice, malé členské granty, faunistickou databázi)	2 789	4 990	723	7 056
Přímá ochrana ptáků (dary na psí jednotku ČSO, ochranu stěhovavých ptáků, záchranu sýčků a zemědělské krajiny, opravu čapích hnízd)	1 463	756	242	1 977
Ptačí parky (dary na všechny ptačí parky, či přímo na Josefovské louky, Mnišské louky, Kosteliska a Malou Lipovou)	2 907	4 567	4 075	3 399
Podpora mezinárodního monitoringu ptáků (dary na Evropský hnízdní atlas 2 a na ukrajinský hnízdní atlas)	754	1	273	482
Dědictví	1 216	0	0	1 216
Celkem	9 129	10 314	5 313	14 130

JAK HOSPODAŘÍME

Následujícím donorům a partnerům děkujeme za spolupráci či finanční podporu v roce 2022:

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR; AITOM Digital; Akademie věd ČR; Alkion Service; Alpha Styl Soft; APBS Agro Invest; Auto - Universal; Beas; Beleco; BirdLife Europe; Bushman; Condominia; Coufal Richard - CR Design; Českomoravský šterk; Deutscher Verband für Landschaftspflege; Dizzydent; Domky srdcem; Evropský fond pro regionální rozvoj; Evropská komise; Fragile Media; GEP Czech Republic; Groundwater Consulting Services; Happy Materials; Hnutí DUHA - Sedmá generace; IB - MET; IRMA (Erasmus); J3AG; Jan KOTÍK - AQUAGEODET; LMC (Jobs.cz); Klub ekologické výchovy; Kolář – měření a regulace; Kovelmont; KOVOS; Kovovýroba Kaván Jiří; Královehradecký kraj; Lencis.cz; Liberecký kraj; Macháček consulting; Magistrát hlavního města Prahy; Martin Mládek Květiny; Matouš Hydroponie; Mava Foundation; MeditrinePraktik; Ministerstvo zemědělství; Ministerstvo životního prostředí; Mitrenga stavby; Nadace Partnerství; Nadační fond Biodiverzita; Nakladatelství Kazda; Optimics; ORNIS Muzea Komenského; P3 CHEM; Pardubický kraj; Pickard; Plastia; Pneumologická ambulance; Preston Hitech; PRO-BIO; Recycons ; qdq services; Regionální institut duševního zdraví; Robimaus; Správa Krkonošského národního parku; Správa Národního parku České Švýcarsko; Správa Národního parku Podyjí; Státní fond životního prostředí; Státní zemědělský intervenční fond; Statutární město Zlín; Tchequie Tour; Technologická agentura ČR; Trigema; Univerzita Karlova; Vaillant Group Czech; VILEN; Vrtné soupravy Zayferus; Zelená domácnost.com; Zenleaf.

Za finanční podporu děkujeme i 2170 individuálním dárcům.

Zvláštní poděkování patří těmto významným partnerům

E.GD, a.s.
spolupráce na programech ochrany ptáků
na venkovních rozvodech elektrického napětí

Meopta – optika, s.r.o.
podpora Jednotného programu sčítání ptáků,
podpora rozvoje pozorování ptáků

Lafarge Cement, a.s.
partner ochrany sýček v ČR

AGC Flat Glass Czech a.s.
partner programu Ptáci a skla

Swarovski Optik
podpora rozvoje pozorování ptáků

Svoboda & Williams, s.r.o.
podpora rozvoje ptačích parků

Smartemailing
mediální partner pro e-mailovou
a sms komunikaci

JAK HOSPODAŘÍME

Za spolupráci a nefinanční podporu rovněž děkujeme následujícím organizacím:

Akademie věd ČR; Biologické centrum AV ČR; BirdLife Austria; BirdLife Europe; Birdsong Coffee; British Trust for Ornithology; Burda International; Catalan Ornithological Institute; Central European Society for Raptor Protection; Cestovní kancelář Primaroute; Crossbill Guides Foundation; Česká inspekce životního prostředí; Česká komora autorizovaných inženýrů a architektů; Česká krajina; Česká rada pro šetrné budovy; Česká společnost pro ochranu netopýrů; Česká zemědělská univerzita; České centrum fundraisingu; České vysoké učení technické; Diskurs & strategie; Dutch Organisation for Field Ornithology; Ekotoxa; E.ON, Česká republika; Eurostat; Evropská rada pro sčítání ptáků; Grafotechna plus; Hnutí Duha; Institut for European Environmental Policy; Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; Justiční akademie; kavárna Pod pavlačí; Koalice za snadné dárcovství; Kozí farma Pavlův Dvůr; Královéhradecký kraj; Královská společnost pro ochranu ptáků; Krok Kyjov; Kroužkovací stanice Národního Muzea; Labeloo; Landesbund für Vogelschutz e.V.; LaMag; Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület – BirdLife Maďarsko; Masarykova Univerzita; Město Česká Lípa; Město Dubňany; Město Jaroměř; Město Přerov; Mindok; Montgas; MS Lověna Nechanice; Natur und Vogelschutzverein; Nordic Telecom; Obec Hovorany; Obec Šardice; Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków; Pevnost poznání Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého; Policie ČR; Přírodovědecká fakulta UK; Pulsatilla; Rada vědeckých společností; Roverské společenství Středohoří; Rybářství Hodonin; Ředitelství silnic a dálnic ČR; Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce; SOS/ BirdLife Slovensko; Statistics Netherlands; Swiss Ornithological Institute; Ševčík nakladatelství a knihkupectví; TB Raab; Technická univerzita Liberec – Fakulta umění a architektury; University of East Anglia; Ústav biologie obratlovců AV ČR; Ústav zemědělské ekonomiky a informací; VH Agroton; Východočeská pobočka ČSE; Výzkumný ústav vodohospodářský TGM; Zelený kruh; ZO ČSOP Jaro Jaroměř; 22HLAV s.r.o.

V neposlední řadě děkujeme také:

Všem členům ČSO, spolupracovníkům programů občanské vědy, členům patronátních skupin IBA, členům pracovních skupin, redakčních rad a všem dalším, kteří dobrovolnou prací ve volném čase přispívají k poznávání, ochraně a popularizaci ptáků i našeho společného prostředí.

Opakovaně se do systematické práce v terénu, ale i v kanceláři zapojuje přes pět set aktivních členů.

Poděkování náleží i autorům často vyžádaných, ale nehonorovaných článků a všem fotografům, kteří zdarma poskytují své fotografie pro naplňování poslání ČSO.

Jmenovitě bychom chtěli poděkovat následujícím spolupracovníkům, kteří už roky nezištně pomáhají: Jaroslav Cepák (správce terénní stanice na Velkém Tisém), Petr Dalík (správce terénní stanice na Blatci), Jan Křivský (provoz infocentra na webu ČSO).

Příloha k výroční zprávě České společnosti ornitologické 2022

birdlife.cz

ČESKÁ SPOLEČNOST ORNITOLOGICKÁ

Na Bělidle 252/34
150 00 Praha-Smíchov

Tel: +420 777 330 355
E-mail: cso@birdlife.cz

birdlife.cz

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

určena členům spolku České společnosti ornitologické

Zpráva o ověření účetní závěrky

Výrok auditora

Provedli jsme audit účetní závěrky organizace Česká společnost ornitologická (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2022, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2022 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka **podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv organizace Česká společnost ornitologická k 31.12.2022 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31.12.2022** v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA), případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá ředitel a předseda Organizace.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámit se s ostatními informacemi a posoudit, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tedy zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, již dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Organizaci, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. **V rámci uvedených postupů jsme v obdržených ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.**

Odpovědnost ředitele a předsedy kontrolní komise Organizace za účetní závěrku

Ředitel a předseda Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky jsou ředitel a předseda Organizace povinni posoudit, zda je Organizace schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy ředitel a předseda plánují zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, respektive kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Za dohled nad procesem účetního výkaznictví v Organizaci odpovídá kontrolní komise.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol ředitelem a předsedou.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti ředitel a předseda Organizace uvedli v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky ředitelem a předsedou a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizace nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat ředitele a předsedu mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

22HLAV s.r.o.

člen mezinárodní asociace nezávislých profesionálních firem

MSI Global Alliance, Legal & Accounting Firms

Všebořická 82/2, 400 01 Ústí nad Labem

evidenční číslo 277

31. prosince 2023

Nedílnou součástí této zprávy jsou následující přílohy:

1. Rozvaha k 31.12.2022
2. Výkaz zisku a ztráty za období 1.1.2022 – 31.12.2022
3. Příloha v účetní závěrce za období 1.1.2022 – 31.12.2022

Ing. Miroslava Nebuželská
evidenční číslo KAČR 2092

Ing. Miroslava
Nebuželská

Digitálně podepsal Ing.
Miroslava Nebuželská
Datum: 2023.12.31
12:02:28 +01'00'

Dle
vyhlášky č.
504/2002
Sb.

ROZVAHA

ke dni 31.12.2022
(v celých tisících Kč)

IČ
4 9 6 2 9 5 4 9

Název a právní forma účetní jednotky:

Ceská společnost ornitologická
spolek

Sídlo účetní jednotky:

Na Bělidle 252

Praha 5

150 00

Předmět činnosti účetní jednotky:

Obecně prospěšná činnost

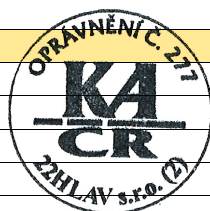
AKTIVA

		Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A.	Dlouhodobý majetek celkem	1	15 210	21 928
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	2	815	815
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	3	0	0
2.	Software	4	0	0
3.	Ocenitelná práva	5	0	0
4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	6	0	0
5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	7	815	815
6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	8	0	0
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	9	0	0
II.	Dlouhodobý hmotný majetek celkem	10	17 640	22 878
1.	Pozemky	11	13 354	15 059
2.	Umělecká díla, předměty a sbírky	12	0	0
3.	Stavby	13	512	4 045
4.	Hmotné movité věci a jejich soubory	14	3 731	3 731
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	15	0	0
6.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	16	43	43
7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	17	0	0
8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	18	0	0
9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	19	0	0
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	20	0	0
III.	Dlouhodobý finanční majetek celkem	21	850	2 850
1.	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	22	0	0
2.	Podíly - podstatný vliv	23	0	0
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	24	0	0
4.	Zápůjčky organizačním složkám	25	0	0
5.	Ostatní dlouhodobé zápůjčky	26	850	2 850
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	27	0	0
IV.	Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	28	-4 095	-4 615
1.	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	29	0	0
2.	Oprávky k softwaru	30	0	0
3.	Oprávky k ocenitelným právům	31	0	0
4.	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	32	0	0
5.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	33	-815	-815
6.	Oprávky ke stavbám	34	-261	-342
7.	Oprávky k samostatným hmotným movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí	35	-3 019	-3 437
8.	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	36	0	0
9.	Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	37	0	-21
10.	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	38	0	0
11.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	39	0	0
B.	Krátkodobý majetek celkem	40	20 044	26 009
I.	Zásoby celkem	41	1 042	1 531
1.	Materiál na skladě	42	0	0
2.	Materiál na cestě	43	0	0
3.	Nedokončená výroba	44	0	0
4.	Polotovary vlastní výroby	45	0	0
5.	Výrobky	46	0	0
6.	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	47	0	0
7.	Zboží na skladě a v prodejnách	48	1 042	1 531

	8.	Zboží na cestě	49	0	0
	9.	Poskytnuté zálohy na zásoby	50	0	0
II.		Pohledávky celkem	51	5 067	8 751
	1.	Odběratelé	52	355	793
	2.	Směnky k inkasu	53	0	0
	3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	54	0	0
	4.	Poskytnuté provozní zálohy	55	390	842
	5.	Ostatní pohledávky	56	1	44
	6.	Pohledávky za zaměstnanci	57	0	16
	7.	Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	58	0	0
	8.	Daň z příjmů	59	0	0
	9.	Ostatní přímé daně	60	0	0
	10.	Daň z přidané hodnoty	61	0	0
	11.	Ostatní daně a poplatky	62	4	0
	12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	63	0	0
	13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	64	0	0
	14.	Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	65	0	0
	15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	66	0	0
	16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	67	0	0
	17.	Jiné pohledávky	68	0	0
	18.	Dohadné účty aktivní	69	4 317	7 056
	19.	Opravná položka k pohledávkám	70	0	0
III.		Krátkodobý finanční majetek celkem	71	13 935	14 703
	1.	Peněžní prostředky v pokladně	72	98	149
	2.	Ceniny	73	0	0
	3.	Peněžní prostředky na účtech	74	13 837	14 554
	4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	75	0	0
	5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	76	0	0
	6.	Ostatní cenné papíry	77	0	0
	7.	Peníze na cestě	78	0	0
IV.		Jiná aktiva celkem	79	0	1 024
	1.	Náklady příštích období	80	0	8
	2.	Příjmy příštích období	81	0	1 016
		AKTIVA CELKEM	82	35 254	47 937

PASIVA			Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A.		Vlastní zdroje celkem	83	29 885	38 683
I.		Jmění celkem	84	24 880	33 694
	1.	Vlastní jmění	85	14 601	17 857
	2.	Fondy	86	10 279	15 837
	3.	Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	87	0	0
II.		Výsledek hospodaření celkem	88	5 005	4 989
	1.	Účet výsledku hospodaření	89	1 924	0
	2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	90	x	145
	3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	91	3 081	4 844
B.		Cizí zdroje celkem	92	5 369	9 254
I.		Rezervy celkem	93	0	0
	1.	Rezervy	94	0	0
II.		Dlouhodobé závazky celkem	95	0	0
	1.	Dlouhodobé úvěry	96	0	0
	2.	Vydané dluhopisy	97	0	0
	3.	Závazky z pronájmu	98	0	0
	4.	Přijaté dlouhodobé zálohy	99	0	0
	5.	Dlouhodobé směnky k úhradě	100	0	0
	6.	Dohadné účty pasivní	101	0	0
	7.	Ostatní dlouhodobé závazky	102	0	0
III.		Krátkodobé závazky celkem	103	2 586	7 185
	1.	Dodavatelé	104	461	690
	2.	Směnky k úhradě	105	0	0
	3.	Přijaté zálohy	106	0	132
	4.	Ostatní závazky	107	0	0

5.	Zaměstnanci	108	554	750
6.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	109	0	0
7.	Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdrav poj	110	294	370
8.	Daň z příjmů	111	0	0
9.	Ostatní přímé daně	112	32	33
10.	Daň z přidané hodnoty	113	681	615
11.	Ostatní daně a poplatky	114	0	0
12.	Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	115	511	1 390
13.	Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samospr celků	116	0	3 053
14.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	117	0	0
15.	Závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti	118	0	0
16.	Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	119	0	0
17.	Jiné závazky	120	53	152
18.	Krátkodobé úvěry	121	0	0
19.	Eskontní úvěry	122	0	0
20.	Vydané krátkodobé dluhopisy	123	0	0
21.	Vlastní dluhopisy	124	0	0
22.	Dohadné účty pasivní	125	0	0
23.	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	126	0	0
IV.	Jiná pasiva celkem	127	2 783	2 069
1.	Výdaje příštích období	128	178	403
2.	Výnosy příštích období	129	2 605	1 666
	PASIVA CELKEM	130	35 254	47 937
Sestaveno dne:		Podpis odpovědné osoby (statutární orgán):		Podpis osoby odpovědné za sestavení (sestavil):
30.06.2023		Zdeněk Vermouzek		Marian Koreček
				

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu
ke dni: 31.12.2022
(v celých tisících Kč)
IČ: 49629549

Název a sídlo účetní jednotky
Česká společnost ornitologická
Na Bělidle 252
Praha 5
15000

Sestaveno dne: 25.10.2023

Právní forma účetní jednotky: SDRUŽENÍ (SVAZ, SPOLEK, SPOLEČNOST, KLUB AJ.)

Předmět podnikání účetní jednotky: činnost ost.org.ochrana volně žijícího ptactva

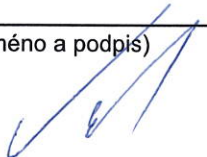
Označení a	NÁKLADY b	Číslo řádku c	Činnost		
			hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.I.	Spotřebované nákupy a nakupované služby (součet A.I.1. až A.I.6.)	01	4 323	9 256	13 579
1.	Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	02	727	137	864
2.	Prodané zboží	03	90	2 738	2 828
3.	Opravy a udržování	04	66	172	238
4.	Náklady na cestovné	05	369	307	676
5.	Náklady na reprezentaci	06	21	11	32
6.	Ostatní služby	07	3 050	5 891	8 941
A.II.	Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (součet A.II.7. až A.II.9.)	08			
7.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	09			
8.	Aktivace materiálu, zboží a vnitroorganizačních služeb	10			
9.	Aktivace dlouhodobého majetku	11			
A.III.	Osobní náklady (součet A.III.10. až A.III.14.)	12	7 572	6 569	14 141
10.	Mzdové náklady	13	5 603	5 236	10 839
11.	Zákonné sociální pojištění	14	1 701	1 333	3 034
12.	Ostatní sociální pojištění	15			
13.	Zákonné sociální náklady	16	268		268
14.	Ostatní sociální náklady	17			
A.IV.	Daně a poplatky (A.IV.15.)	18	29		29
15.	Daně a poplatky	19	29		29
A.V.	Ostatní náklady (součet A.V.16. až A.V.22.)	20	1 135	109	1 244
16.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	21	3		3
17.	Odpis nedobytné pohledávky	22			
18.	Nákladové úroky	23			
19.	Kursově ztráty	24	246	44	290
20.	Dary	25			
21.	Manka a škody	26			
22.	Jiné ostatní náklady	27	886	65	951

Označení a	NÁKLADY b	Číslo řádku c	Činnost		
			hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek (součet A.VI.23. až A.I.27.)	28	361	1 551	1 912
23.	Odpisy dlouhodobého majetku	29	361		361
24.	Prodaný dlouhodobý majetek	30		1 551	1 551
25.	Prodané cenné papíry a podíly	31			
26.	Prodaný materiál	32			
27.	Tvorba a použití rezerv a opravných položek	33			
A.VII.	Poskytnuté příspěvky (A.VII.28.)	34	699	12	711
28.	Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	35	699	12	711
A.VIII.	Daň z příjmů (A.VIII.29.)	36			
29.	Daň z příjmů	37			
	NÁKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)	38	14 119	17 497	31 616

Označení a	VÝNOSY b	Číslo řádku c	Činnost		
			hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B.I.	Provozní dotace (B.I.1.)	39	8 135		8 135
1.	Provozní dotace	40	8 135		8 135
B.II.	Přijaté příspěvky (součet B.II.2. až B.II.4.)	41	5 800		5 800
2.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	42			
3.	Přijaté příspěvky (dary)	43	2 010		2 010
4.	Přijaté členské příspěvky	44	3 790		3 790
B.III.	Tržby za vlastní výkony a za zboží	45		15 966	15 966
B.IV.	Ostatní výnosy (součet B.VI.5. až B.VI.10.)	46	314	47	361
5.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	47			
6.	Platby za odepsané pohledávky	48			
7.	Výnosové úroky	49	101		101
8.	Kursově zisky	50	183	13	196
9.	Zúčtování fondů	51	0		0
10.	Jiné ostatní výnosy	52	30	34	64
B.V.	Tržby z prodeje majetku (součet B.V.11. až B.V.15.)	53		1 499	1 499
11.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	54		1 499	1 499
12.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	55			
13.	Tržby z prodeje materiálu	56			
14.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	57			
15.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	58			
	VÝNOSY CELKEM (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)	59	14 249	17 512	31 761
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	60	130	15	145
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	61	130	15	145

Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis)	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
ing.Marian Koreček 30.6.2023 	
Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis)	
Mgr.Zdeněk Vermouzek 30.6.2023 	
Tel.: 777330355	Linka:

PŘÍLOHA V ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

sestavená k 31.12.2022

Česká společnost ornitologická

Na Bělidle 34, Praha 5, IČ: 49629549

Obsah

I. Základní údaje	3
II. Obecné účetní zásady	4
II.1. Dlouhodobý majetek	4
II.2. Cenné papíry a podíly	4
II.3. Zásoby	4
II.4. Pohledávky	4
II.5. Cizoměnové transakce	5
II.6. Časové rozlišení	5
II.7. Bezúplatně nabytý dlouhodobý majetek, investiční dotace a dary	5
II.8. Veřejná sbírka	5
II.9. Přijaté dary	5
II.10. Přijaté dotace	6
II.11. Vlastní jmění, nadační kapitál,	6
II.12. Daň z příjmů	6
III. Doplnující údaje k výkazům	7
III.1. Dlouhodobý majetek	7
III.2. Podíly, podílové listy, dluhopisy, akcie	7
III.3. Dluhy po splatnosti z titulu daní, sociálního či zdravotního pojištění	7
III.4. Dlouhodobé závazky	7
III.5. Majetek neuvedený v rozvaze	7
III.6. Závazky nevykázané v rozvaze	7
III.7. Osobní náklady	8
III.8. Odměna přijatá statutárním auditorem	8
III.9. Náklady a výnosy mimořádné svým objemem nebo původem	8
III.10. Zástavy a ručení	9
III.11. Přijaté dotace	9
III.11.1 Závazky vůči státu a územně samosprávným celkům	9
III.12. Přijaté dary	9
III.13. Poskytnuté dary	10
III.14. Veřejná sbírka	10
III.15. Výsledek hospodaření a daň z příjmu	11
III.16. Významné události mezi rozvahovým dnem a okamžikem sestavení účetní závěrky	11

I. Základní údaje

Účetní období: 1.1.2022 – 31.12.2022

Název: Česká společnost ornitologická

Sídlo organizace: Na Bělidle 34, Praha 5

Právní forma: zapsaný spolek

Statutární orgán:

Předseda: Tomáš Bělka

Ředitel: Mgr. Zdeněk Vermouzek

Datum vzniku: 23.11.1990

Spolek zapsaný u Městského soudu v Praze pod značkou L 1371

Účel (poslání):

Hlavním účelem, posláním a cílem ČSO je ochrana přírody a krajiny a životního prostředí, zejména výzkum a ochrana volně žijících ptáků a jejich prostředí, a dále ekologická výchova a vzdělávání dětí i dospělých, členů i nečlenů ČSO

Hlavní činnost:

Osvěta, ochrana a výzkum přírody a životního prostředí se zaměřením na ptactvo.

Vedlejší (hospodářská) činnost:

Prodeje publikací vč. předplatného časopisu, prodej zboží v eshopu, pořádání exkurzí, plesu, služby vykonávané na základě smluv o dílo a mandátních smluv

Kategorie účetní jednotky: Malá účetní jednotka

Zakladatel (zřizovatel): -

Vklad: -

II. Obecné účetní zásady

II.1. Dlouhodobý majetek

Organizace eviduje v dlouhodobém majetku všechny stavby a jejich technické zhodnocení bez ohledu na výši pořizovací ceny.

Organizace eviduje v dlouhodobém hmotném majetku hmotný majetek s dobou použitelnosti vyšší než 1 rok a s pořizovací cenou vyšší než 80.000 Kč, účtuje o něm na účtech dlouhodobého majetku a vykazuje ho v rozvaze.

Hmotný majetek v pořizovací ceně nižší než 80.000 Kč účtuje organizace do nákladů. Hmotný majetek v pořizovací ceně vyšší než 20.000 Kč, ale nižší než 80.000 Kč s dobou použitelnosti delší než 1 rok eviduje organizace v operativní evidenci na podrozvahových účtech.

Organizace eviduje v dlouhodobém nehmotném majetku nehmotný majetek s dobou použitelnosti vyšší než 1 rok, s pořizovací cenou vyšší než 100.000 Kč za předpokladu, že svou podstatou splňuje podmínky nehmotné věci a je ve výlučném vlastnictví ČSO (tj. nejedná se o věc s jednorázovým využitím, není bezplatně nabízena dalším subjektům atp.).

Nehmotný majetek v pořizovací ceně nižší než 100 tis. Kč nebo nehmotný majetek, který nesplňuje podmínku výlučného vlastnictví ČSO účtuje organizace do nákladů. Nehmotný majetek v pořizovací ceně vyšší než 20.000 Kč, ale nižší než 100.000 Kč s dobou použitelnosti delší než 1 rok eviduje organizace v operativní evidenci.

Opravy chyb minulých účetních období v účtování dlouhodobého majetku účtuje organizace proti hospodářskému výsledku minulých let tak, aby byla zachována bilanční rovnováha.

Úroky nejsou součástí pořizovací ceny dlouhodobého majetku.

Organizace si zvolila účetní odpisy shodné s daňovými odpisy dle platných předpisů.

II.2. Cenné papíry a podíly

Organizace v současné době nevlastní cenné papíry ani podíly.

II.3. Zásoby

Organizace eviduje v zásobách pouze zboží, které prodává na akcích nebo ve své eshopu. O zboží účtuje způsobem B.

II.4. Pohledávky

Pohledávky se oceňují při svém vzniku jmenovitou hodnotou. Organizace běžně v souladu s vyhláškou netvoří opravné položky mimo opravných položek dle zákona o rezervách. O případně tvorbě opravné položky může rozhodnout ředitel organizace.

Organizace účtuje o dohadných položkách aktivních v případě písemně přislíbených dotací na již zrealizované činnosti (promítnuté v nákladech), které však budou finančně přijaty až v dalším období.

II.5. Cizoměnové transakce

Majetek a závazky pořízené v cizí měně se oceňují v českých korunách v kurzu ČNB platném ke dni jejich vzniku.

II.6. Časové rozlišení

Organizace účtuje o nákladech příštích období. Prostřednictvím nákladů příštích období časově rozlišuje náklady, které souvisí s dalšími obdobími. Organizace nerozlišuje náklady, které se každoročně opakují a náklady, které jsou svou částkou nevýznamné, tj. do výše 200 Kč.

II.7. Bezúplatně nabytý dlouhodobý majetek, investiční dotace a dary

Ve vlastním jmění na účtu skupiny 901 – Vlastní jmění organizace účtuje o zdrojích pořízení bezúplatně nabytého dlouhodobého majetku stejně tak jako o investičních dotacích nebo účelových investičních darech. Tato částka je pak rozpouštěna na účet skupiny 648 – Zúčtování fondů.

II.8. Veřejná sbírka

V roce 2022 neměla organizace příjmy z veřejných sbírek.

II.9. Přijaté dary

Přijaté individuální dary účtuje organizace ke dni přijetí buď přímo ve prospěch výnosů na účet 682 – Přijaté dary (velmi specifický účel, je zřejmé jejich použití v daném účetním období) nebo ve prospěch fondu 911 – Fond darů na hlavní činnost a na vrub účtu 211 – Pokladna nebo 221 – Bankovní účet. Průběžně, popř. nejpozději k rozvahovému dni, organizace účtuje o použití darů z fondu podvojným zápisem na vrub fondu a ve prospěch účtu 682 – Zúčtování fondů. Vykazovaný stav fondu individuálních darů odpovídá výši doposud neutracených darů.

II.10. Přijaté dotace

Přijaté dotace jsou prostředky poskytnuté z veřejných zdrojů, tedy zejména ze zdrojů státního rozpočtu, z rozpočtů územně samosprávných celků, ze zdrojů státních rozpočtů cizích států apod.

O těchto prostředcích účtuje organizace při přijetí na závazkových účtech skupiny 34, popřípadě rovnou ve výnosech na účtu 691 – Dotace. V případě, že není celá přijatá částka dotace do konce roku utracena, je zbylá částka vykázána jako závazek na účtu skupiny 34 – Závazky vůči státnímu rozpočtu. V případě, že je utraceno v rámci dotovaného projektu více než bylo zatím v rámci dotace přijato, účtuje organizace dohadné položky na vrub účtu 388 – Dohadné položky ve prospěch účtu 691 – Dotace, tak aby výsledek hospodaření z dotace byl vždy nulový.

II.11. Vlastní jmění

Vlastní jmění (účet 901.01) tvoří konečný zůstatek jednoduchého účetnictví při přechodu na podvojené účetnictví na přelomu let 2000/2001.

Vlastní jmění (účet 901.02) tvoří pozemky v majetku organizace.

II.12. Daň z příjmů

Organizace je veřejně prospěšným poplatníkem v souladu s §17a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP).

Organizace uplatňuje osvobození darů podle §19b odst. 2 b) ZDP vždy když je to možné.

III. Doplnující údaje k výkazům

III.1. Podíly, podílové listy, dluhopisy, akcie

Organizace není společníkem s neomezeným ručením v žádných subjektech.

Organizace v současné době nedrží žádné podíly, podílové listy, dluhopisy, akcie ani žádná obdobná aktiva.

III.2. Dluhy po splatnosti z titulu daní, sociálního či zdravotního pojištění

Organizace žádné takové dluhy neeviduje.

III.3. Dlouhodobé závazky

Organizace neeviduje žádné dlouhodobé závazky se splatností delší než 5 let od rozvahového dne.

III.4. Majetek neuvedený v rozvaze

Kromě drobného majetku v zanedbatelné hodnotě neeviduje organizace žádný majetek neuvedený v rozvaze.

III.5. Závazky nevykázané v rozvaze

Organizace neeviduje žádné závazky, které by k rozvahovému dni nebyly vykázány v rozvaze.

III.6. Osobní náklady

Průměrný počet zaměstnanců

Průměrný počet zaměstnanců v roce 2022	Průměrný počet zaměstnanců v roce 2021
23	20

z toho členů řídicích orgánů

Průměrný počet řídicích pracovníků v roce 2022	Průměrný počet řídicích pracovníků v roce 2021
5	4

Osobní náklady na zaměstnance, z toho na členy řídicích orgánů

	2022 v tis. Kč		2021 v tis. Kč	
	Osobní náklady na zaměstnance	Osobní náklady na členy řídicích orgánů	Osobní náklady na zaměstnance	Osobní náklady na členy řídicích orgánů
Mzdové náklady	10839	2502	8868	2077
Zákonné sociální pojištění	3034	860	2561	702
Ostatní sociální pojištění	0	0	0	0
Zákonné sociální náklady	0	0	0	0
Ostatní sociální náklady	0	0	0	0

Členům orgánů v roce 2022 nebyly poskytnuty žádné odměny ani funkční požitky, nebyly jim poskytnuty ani žádné půjčky, úvěry, záruky či jiná plnění.

Členové orgánů nemají žádnou účast v osobách, s nimiž organizace v roce 2022 uzavřela smluvní vztahy.

III.7. Odměna přijatá statutárním auditorem

Organizace povinnosti auditu účetní závěrky nepodléhá.

III.8. Náklady a výnosy mimořádné svým objemem nebo původem

V roce 2022 nevykazuje organizace žádné náklady nebo výnosy, které by byly mimořádné svým původem nebo objemem.

III.9. Zástavy a ručení

Majetek organizace není zatížen žádným zástavním právem.
Organizace neposkytla ani nepřijala žádná ručení.

III.10. Výnosy příštích období

Ve výnosech příštích období eviduje organizace zejména dosud nevyčerpané dary. Tyto budou použity v následujících letech.

Výnosy příštích období	tis. Kč
Evropská unie	1481
Členské příspěvky	140
Ostatní	45
Celkem	1666

III.11. Dohadné účty aktivní

V dohadných účtech aktivních organizace eviduje zejména dohadné nároky na dotace a dary v souladu s uzavřenými smlouvami či rozhodnutími.

Dohadné účty aktivní	tis. Kč
Český stát	590
Územně samosprávné celky	5
Evropská unie + Norské fondy	6208
Evropské nadace	173
Ostatní	80
Celkem	7056

III.12. Přijaté dary

V roce 2022 přijala organizace dary v celkové výši 10,319.139,- Kč. Z této částky organizace použila 4,672.850,- Kč zejména na rozvoj a provoz ptačích parků a další aktivity.

Kromě darů od drobných dárců získala organizace v roce 2022 tyto významné dary v částce nad 50 000 Kč:

Dárce	Účel	Částka
Dárce - fyzická osoba	Ptačí parky ČSO	85 000
Dárce - právnická osoba	Ptačí parky ČSO	100 000
Dárce – právnická osoba	Ptačí parky Josefovské louky	300 000
Dárce - fyzická osoba	Ptačí parky ČSO	50 000
Dárce - právnická osoba	Vydání Pražského ptactva	50 000
Dárce - fyzická osoba	Hlavní nezisková činnost	3 000 000
Dárce - fyzická osoba	Ptačí parky ČSO	50 000
Dárce - fyzická osoba	Vydání Pražského ptactva	71 000
Dárce - právnická osoba	Hlavní nezisková činnost	65 000
Dárce- právnická osoba	Hlavní nezisková činnost	50 000
Celkem		3 821 000

Mimo výše uvedené peněžní dary obdržela organizace v roce 2022 darem od fyzické osoby pozemky v hodnotě 8629,53 Kč v lokalitě ptačího parku Josefovské louky.

III.13. Poskytnuté dary

Organizace poskytla v účetním období dary dvěma fyzickým osobám v rámci aktivity malé členské granty. Jednotlivé dary nepřekročily částku 20 000 a celková výše darů činila 12050,- Kč.

III.14. Veřejná sbírka

Organizace v roce 2022 nepořádala veřejnou sbírku ani nečerpala prostředky z veřejných sbírek.

III.15. Výsledek hospodaření a daň z příjmu

Výsledek hospodaření za rok 2021 byl převeden do nerozděleného zisku minulých let.

Za rok 2022 organizace vykazuje zisk ve výši 144 tis. Kč. Základ daně z příjmu dle §20 odst. 7 ZDP byl zjištěn následovně:

Výsledek hospodaření ke dni 31.12.2022	144
Výdaje (náklady) neuznávané za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů (§ 25 nebo 24 zákona), pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření	14119
Příjmy, jež u veřejně prospěšných poplatníků nejsou předmětem daně podle § 18a odst. 1 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji	-8135
Příjmy osvobozené od daně podle § 19 zákona, pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji	-2323
Částky, o které se podle § 23 odst. 3 písm. b) zákona snižuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji	-3790
Základ daně z příjmu před snížením základu daně dle §20 odst. 7 ZDP	15

Základ daně byl zaokrouhlen a snížen na 0 Kč uplatněním snížení základu daně v souladu s §20 odst. 7 ZDP.

Daňová úspora z roku 2022 se stala zdrojem financování hlavní činnosti organizace a použita na úhradu přijaté faktury PF22298 a PF 22299.

III.16. Významné události mezi rozvahovým dnem a okamžikem sestavení účetní závěrky

Při kontrole evidence majetku byla nalezena nesrovnalost v celkové výši odpisů evidovaného dlouhodobého hmotného majetku a počátečních stavech oprávek. Tato nesrovnalost pocházející z minulých účetních období byla opravena.

ČSO pokračuje v naplňování svých cílů a poslání. Ke dni sestavení účetní závěrky nebyly vedení ČSO známy skutečnosti, které by ohrožovaly další činnost organizace.

V Praze, dne 30. 6. 2023

Sestavil: Alena Matýsková

Statutární orgán: Zdeněk Vermouzek

